

Методичні рекомендації
щодо порядку організації робіт з підвищеною небезпекою у військових
частинах, установах, організаціях Збройних Сил України

Дані Методичні рекомендації призначені для використання посадовими особами органів військового управління, військових частин, установ, організацій, підприємств Міністерства оборони України та Збройних Сил України, які здійснюють планування та організують виконання робіт з підвищеною небезпекою

Методичні рекомендації розроблено на підставі чинних правил, стандартів та інших нормативних актів з питань організації безпечного виконання робіт з підвищеною небезпекою під керівництвом начальника Відділу державного нагляду за охороною праці Міністерства оборони України полковника Литвинчука В.І. та під загальною редакцією заступника Міністра оборони України – керівника апарату генерал-лейтенанта Дубляна О.В.

Методичні рекомендації погоджено з Центральним комітетом Всеукраїнської профспілки працівників Збройних Сил України.

Зміст

№ з/п	Назва розділу	№ ст.
	Терміни та визначення, які вживаються у цих Методичних рекомендаціях	4
1.	Загальні положення	5
2.	Документація на проведення робіт з підвищеною небезпекою та порядок її оформлення	7
3.	Підготовка і проведення робіт	9
4.	Обов'язки керівників і виконавців робіт з підвищеною небезпекою	11
5.	Заходи безпеки при виконанні певних видів робіт з підвищеною небезпекою	13
5.1.	Газонебезпечні роботи	13
5.2.	Вогневі роботи на вибухопожежонебезпечних об'єктах	15
5.3.	Земляні роботи, що виконуються в зоні розміщення підземних комунікацій	17
5.4.	Роботи на висоті і верхолазні	18
5.5.	Роботи, що пов'язані з підготовкою цистерн, контейнерів та інших ємностей до зливу-наливу вибухонебезпечних, токсичних і займистих рідин	22
5.6.	Транспортування балонів, контейнерів, ємностей із стисненими, зрідженими, отруйними, вибухонебезпечними й інертними газами	23
5.7.	Обслуговування і ремонт акумуляторних батарей	24
Додаток 1	Перелік чинних законодавчих та нормативних актів, використаних при опрацюванні Методичних рекомендацій	27
Додаток 2	Примірний перелік питань, які висвітлюються під час проведення цільового інструктажу виконавців робіт з підвищеною небезпекою	31
Додаток 3	Форма журналу обліку робіт з підвищеною небезпекою військової частини (структурного підрозділу)	32
Додаток 4	Перелік поширених у військових частинах видів робіт з підвищеною небезпекою та основних нормативних актів, що регламентують їх безпечне виконання	33
Додаток 5	Орієнтовний перелік робіт з підвищеною небезпекою, які виконуються згідно наряду-допуску (розпорядження)	37
Додаток 6	Наряд – допуск на право виконання робіт підвищеної небезпеки (загальна форма)	43
Додаток 7	Наряд-допуск на ведення вогневих робіт на вибухопожежонебезпечних та пожежонебезпечних об'єктах	46
Додаток 8	Наряд-допуск для робіт в електроустановках	49
Додаток 9	Програма навчання для електромонтерів, електромеханіків, які зайняті на роботах з підвищеною	55

	небезпекою	
Додаток 10	Комплектування аптечки першої допомоги	57

Терміни та визначення, які вживаються у цих Методичних рекомендаціях

Робота з підвищеною небезпекою – робота в умовах впливу шкідливих та небезпечних виробничих чинників або така, де є потреба в професійному доборі, чи пов'язана з обслуговуванням, управлінням, застосуванням технічних засобів праці або технологічних процесів, що характеризуються підвищеним ступенем ризику виникнення аварій, пожеж, загрози життю, заподіяння шкоди здоров'ю, майну, довкіллю;

спеціальне навчання – щорічне вивчення працівниками, які залучаються до виконання робіт з підвищеною небезпекою або там, де є потреба в професійному доборі, вимог відповідних нормативно-правових актів з охорони праці;

стажування – набуття особою практичного досвіду виконання виробничих завдань і обов'язків на робочому місці після теоретичної підготовки до початку самостійної роботи під безпосереднім керівництвом досвідченого фахівця;

дублювання – самостійне виконання працівником (дублером) професійних обов'язків на робочому місці під наглядом досвідченого працівника з обов'язковим проходженням протиаварійного і протипожежного тренувань;

наряд-допуск (наряд) – складене на спеціальному бланку розпорядження на безпечне проведення роботи, що визначає її зміст, місце, початок і закінчення, необхідні заходи безпеки, склад бригади і осіб, відповідальних за безпечне виконання роботи;

розпорядження – завдання на безпечне виконання роботи, що реєструється в журналі, визначає її зміст, місце, час, заходи безпеки (якщо вони вимагаються) і осіб, яким доручено її виконання;

роботи, що виконуються в порядку поточної експлуатації – роботи, які виконуються працівниками на закріпленій за ними ділянці протягом робочої зміни та не потребують оформлення наряду або розпорядження;

процес технологічний – сукупність фізико-хімічних перетворень речовин і змін значень параметрів матеріального середовища, які проводяться з певною метою в апараті (системі взаємопов'язаних апаратів, агрегаті, машині і т. ін.).

1. Загальні положення

1.1. Методичні рекомендації застосовуються разом з іншими нормативно-правовими актами, які регламентують організацію та безпечне виконання робіт з підвищеною небезпекою, усіма військовими частинами, установами, організаціями, закладами, підприємствами Міністерства оборони України та Збройних Сил України (далі – військові частини) і мають рекомендаційний характер.

Методичні рекомендації розповсюджуються на виконання робіт підвищеної небезпеки як військовослужбовцями, так і працівниками Збройних Сил України (далі – працівники).

В Методичних рекомендаціях наводиться узагальнений, характерний для усіх видів робіт з підвищеною небезпекою порядок організації робіт, а також деталізований для окремих (поширених у військових частинах) видів робіт (газонебезпечних, вогневих, на висоті і т. д.) з урахуванням специфіки їх виконання.

1.2. З урахуванням цих Методичних рекомендацій у військових частинах можуть розроблятися інструкції, які уточнюють і конкретизують порядок підготовки та безпечного проведення певних видів робіт з підвищеною небезпекою з урахуванням специфіки конкретних виробничих умов.

1.3. Командир військової частини, начальник окремого структурного підрозділу, директор підприємства (далі – командир військової частини), при впровадженні робіт з підвищеною небезпекою, повинен вжити заходів щодо зниження рівня їх небезпеки та обмеження негативних дій на працівників.

На командира військової частини покладається створення необхідних безпечних умов для працівників, зайнятих підготовкою та виконанням робіт з підвищеною небезпекою, у тому числі, забезпечення їх справними та такими, що відповідають вимогам чинного законодавства, засобами колективного та індивідуального захисту (спецодягом, спецвзуттям і т. ін.), інструментом, пристосуваннями тощо.

1.4. До виконання робіт з підвищеною небезпекою (згідно з Переліком робіт з підвищеною небезпекою, затвердженим наказом Держнаглядохоронпраці України від 26.01.2005 № 15, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 15.02.2005 за № 232/10512 (далі - НПАОП 0.00-8.24-05) допускаються особи віком не молодше 18 років, які пройшли:

- професійний добір згідно з Переліком робіт, де є потреба у професійному доборі, затвердженим спільним наказом Міністерства охорони здоров'я України та Держнаглядохоронпраці України від 23.09.1994 № 263/121, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 25.01.1995 за № 18/554 (далі - Перелік робіт, де є потреба у професійному доборі);

- медичний огляд згідно з Порядком проведення медичних оглядів працівників певних категорій, затвердженим наказом Міністерства охорони здоров'я України від 21.05.2007 № 246, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 23.07.2007 за №846/14113;

- спеціальне навчання та перевірку знань з питань охорони праці згідно з Типовим положенням про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці, затвердженим наказом Держнаглядохоронпраці України від 26.01.2005 № 15, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 15.02.2005 за № 231/10511, (далі - НПАОП 0.00-4.12-05) – для працівників Збройних Сил України, та згідно з Положенням про проведення навчання з питань охорони праці та порядок допуску військовослужбовців Збройних Сил України до виконання робіт, затвердженим наказом Міністерства оборони України від 29.09.2014 № 688, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 16.10.2014 за № 1286/26063 – для військовослужбовців;

- навчання та перевірку знань з протипожежної безпеки (для осіб, які виконують вогневі роботи) згідно з Правилами пожежної безпеки в Україні, затвердженими наказом МНС України від 19.10.2004 № 126, зареєстрованими в Міністерстві юстиції України 04.11.2004 за № 1410/10009 (далі - НАПБ А.01.001-04);

- навчання та перевірку знань з питань технічної експлуатації електроустановок (для електротехнічних та електротехнологічних працівників) згідно з Правилами технічної експлуатації електроустановок споживачів, затвердженими наказом Мінпаливенерго України від 25.07.2006 № 258, зареєстрованими в Міністерстві юстиції України 25.10.2006 за № 1143/1307.

Перелік чинних законодавчих та нормативних актів, використаних при опрацюванні Методичних рекомендацій, наведений у Додатку 1 до Методичних рекомендацій.

1.6. Працівники, зайняті виконанням робіт з підвищеною небезпекою та таких, де є потреба у професійному доборі (згідно з НПАОП 0.00-8.24-05 та Переліком робіт, де є потреба у професійному доборі), проходять щорічне спеціальне навчання і перевірку знань.

Спеціальне навчання з питань охорони праці організуються у військових частинах за навчальними планами та програмами, які розробляються з урахуванням конкретних видів робіт, виробничих умов, функціональних обов'язків працівників і затверджуються наказом командира військової частини.

Посадові особи, які за функціональними обов'язками організують виконання робіт з підвищеною небезпекою, до початку виконання своїх обов'язків і періодично (один раз на три роки) проходять навчання і перевірку знань з питань охорони праці в Навчально-методичному центрі з охорони праці Житомирського військового інституту ім. С.П. Корольова.

1.8. Особи, які будуть виконувати роботи, пов'язані з підвищеною пожежною небезпекою, повинні, крім того, пройти спеціальне навчання з пожежної безпеки (пожежно-технічний мінімум). Працівники, зайняті на роботах з підвищеною пожежною небезпекою, один раз на рік проходять перевірку знань відповідних нормативних актів з пожежної безпеки, а посадові особи, які за функціональними обов'язками організують виконання таких робіт, до початку виконання своїх обов'язків і періодично (один раз на три роки) проходять навчання і перевірку знань з питань пожежної безпеки.

1.9. Перевірка знань з питань охорони праці після проведення спеціального навчання проводиться комісією військової частини, склад якої затверджується наказом командира. До складу комісії входять спеціалісти

служби охорони праці, представники юридичної, виробничих, технічних служб та підрозділів, профспілки тощо.

Усі члени комісій один раз на три роки проходять навчання та перевірку знань з питань охорони праці у Навчально-методичному центрі з охорони праці Житомирського військового інституту ім. С.П. Корольова.

1.10. Результат перевірки знань з питань охорони праці щодо робіт з підвищеною небезпекою, а також там, де є потреба у професійному доборі, до виконання яких допускається працівник, оформлюється протоколом засідання комісії з перевірки знань з питань охорони праці.

Під час первинної перевірки знань є обов'язковою участь у складі комісії представника Відділу державного нагляду за охороною праці Міністерства оборони України або підпорядкованого йому територіального відділу.

Особам, які під час перевірки знань з питань охорони праці виявили задовільні результати, видається посвідчення.

1.11. Новоприйнятим у підрозділ військової частини працівникам під час професійної підготовки на право виконання робіт з підвищеною небезпекою проводять стажування або дублювання (у випадках, передбачених нормативно-правовими актами з охорони праці) під керівництвом досвідчених кваліфікованих працівників. Допуск до стажування (дублювання) оформлюється наказом, у якому визначається тривалість стажування (дублювання) та прізвище відповідального працівника.

1.12. Перед виконанням робіт з підвищеною небезпекою, на які відповідно до чинного законодавства оформлюються наряд-допуск або розпорядження (далі - наряд), проводиться цільовий інструктаж (з окремим працівником або групою працівників), обсяг і зміст якого визначається залежно від виду робіт та умов їх виконання.

Примірний перелік питань, які висвітлюються під час проведення цільового інструктажу виконавців робіт з підвищеною небезпекою наведено у Додатку 2 до Методичних рекомендацій.

1.13. Контроль організації і безпечного проведення робіт з підвищеною небезпекою у військовій частині здійснюється службою охорони праці військової частини та вищого органу військового управління, органами державного нагляду за охороною праці Міністерства оборони України, а також іншими спеціалізованими контролюючими службами (газорятувальною, пожежною тощо). Система контролю та форма участі у ньому служб визначається чинними у військовій частині системою управління охороною праці та положеннями про відповідні служби.

Відповідальність за організацію і здійснення контролю щодо безпечного виконання робіт з підвищеною небезпекою в структурних підрозділах військової частини покладається на начальників (керівників) цих підрозділів.

2. Документація на проведення робіт з підвищеною небезпекою та порядок її оформлення

2.1. Роботи з підвищеною небезпекою, які пов'язані з попередженням розвитку аварійних ситуацій і необхідністю локалізації аварій, виконуються відповідно до планів локалізації та ліквідації аварійних ситуацій і аварій.

Наказом Міністерства юстиції України № 1672/5 від 13.11.2012 “Про скасування рішення про державну реєстрацію нормативно-правового акта” скасовано рішення про державну реєстрацію наказу Комітету по нагляду за охороною праці України Міністерства праці та соціальної політики України від 17.06.1999 № 112 “Про затвердження Положення щодо розробки планів локалізації та ліквідації аварійних ситуацій і аварій”.

На сьогоднішній день Держгірпромнаглядом опрацьовуються Методичні рекомендації щодо розробки планів локалізації та ліквідації аварійних ситуацій і аварій.

У разі прийняття регуляторного акту буде забезпечено виконання вимог статей 25 та 30 Закону України "Про захист населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру", статті 11 Закону України “Про об’єкти підвищеної небезпеки”, в яких зазначається вимога щодо розроблення ПЛАС.

2.2. Допускається виконання невідкладних робіт з підвищеною небезпекою, які виконуються з метою усунення аварійної ситуації, ліквідації наслідків стихійного лиха без оформлення наряду, але з обов'язковим дотриманням необхідних заходів безпеки під безпосереднім наглядом відповідальної посадової особи.

2.3. У військовій частині, на основі НПАОП 0.00-8.24-05, з урахуванням специфіки виробництв, начальником служби охорони праці спільно з начальниками відповідних підрозділів, розроблюється та затверджується відповідний перелік робіт з підвищеною небезпекою, для проведення яких необхідне спеціальне навчання і щорічна перевірка знань з питань охорони праці.

2.4. На виконання робіт з підвищеною небезпекою оформлюється письмовий дозвіл (наряд) згідно з вимогами відповідних нормативно-правових актів на конкретний вид робіт.

Перед початком виконання робіт вони реєструються в журналі обліку робіт з підвищеною небезпекою структурного підрозділу, в якому ці роботи виконуються. Рекомендована форма журналу наведена в Додатку 3 до Методичних рекомендацій.

2.5. Без оформлення письмового дозволу можуть виконуватись роботи з підвищеною небезпекою, які виконуються в порядку поточної експлуатації. До них відносяться роботи, які періодично повторюються та є невід'ємною частиною технологічного процесу і характеризуються аналогічними умовами їх проведення, постійністю місця і характеру робіт.

Заходи безпеки при проведенні цих робіт наводяться в технологічних регламентах (технологічних картах) і іншій технологічній документації, в інструкціях з охорони праці військової частини (підрозділу) для працівників певних професій і в інструкціях на виконання певних видів робіт з підвищеною небезпекою.

2.6. За нарядами виконуються роботи з підвищеною небезпекою, для яких необхідність їх оформлення передбачена чинними нормативно-правовими актами, а також роботи, для яких необхідність оформлення нарядів визначена командиром військової частини, виходячи з місцевих умов і особливостей виробництва.

2.7. При оформленні наряду призначаються відповідальний за підготовку та відповідальний за проведення робіт. В наряді наводяться заходи, щодо підготовки і безпечного проведення робіт; визначаються склад виконавців, заходи індивідуального захисту, необхідність контролю кількісних характеристик небезпечних і шкідливих виробничих чинників та його періодичність; установлюється необхідність присутності відповідального за проведення робіт на початку і в період їх проведення, а також режим роботи виконавців тощо.

Якщо до виконання робіт на одному об'єкті залучаються декілька організацій (підприємств), необхідно скласти графік суміщених робіт і заходів щодо їх безпечного виконання.

До нарядів, за потреби, додаються проекти виконання робіт, технологічні карти або інша документація за рішенням осіб, які мають право видачі нарядів.

2.8. Наряд виписується не менше ніж в двох примірниках, один з яких залишається у працівника, який його видав, другий - передається відповідальному керівнику робіт. За потреби кількість примірників може бути більшою, залежно від наявності служб, в яких він повинен зберігатися (за належністю) після закінчення робіт.

Наряд виписується розбірливим почерком або за допомогою засобів друкування. Не допускається виписувати наряд олівцем, виправляти і закреслювати написаний текст.

2.9. Наряд видається на строк, необхідний для виконання заданого обсягу робіт, але не більший, ніж це передбачено відповідними нормативними актами щодо виконання робіт певного виду.

Наряд може бути продовжений один раз на строк, передбачений відповідними нормативними актами. Продовжити наряд може фахівець, який його видав, а у разі його відсутності - інша посадова особа, яка має право видавати наряди.

2.10. У разі розширення робочого місця, зміни кількості робочих місць, зміни керівника роботи, а також зміни складу бригади, що виконує роботи, має бути виданий новий наряд.

У випадку виконання робіт на обладнанні, комунікаціях, трубопроводах, естакадах тощо, які знаходяться на території інших структурних підрозділів, наряд на їх виконання необхідно узгоджувати з керівником структурного підрозділу, якому належить ця територія.

2.11. Система нумерації нарядів, порядок їх реєстрації і зберігання встановлюються письмовим розпорядженням командира військової частини.

3. Підготовка і проведення робіт

3.1. Відповідальність за організацію безпечного проведення робіт з підвищеною небезпекою, відповідно до вимог Положення про організацію роботи з охорони праці у військових частинах, військових навчальних закладах, установах, організаціях та на підприємствах Міністерства оборони України, затвердженого наказом Міністра оборони України від 28.01.1998 № 20 покладається на командира військової частини, керівника структурного

підрозділу, в якому проводяться роботи, і на особу, яка відповідає за безпечне виконання робіт.

3.2. Перед виконанням робіт, на які відповідно до вимог чинних нормативно-правових актів оформлюється наряд, проводиться цільовий інструктаж.

Цільовий інструктаж може проводитись індивідуально з окремим працівником або з групою працівників.

3.3. Роботи з підвищеною небезпекою, як правило, повинні проводитись у світлий час доби. У виняткових випадках проведення невідкладних робіт може бути дозволене в темний час доби за умов виконання додаткових заходів щодо забезпечення безпеки проведення цих робіт.

3.4. Підготовку об'єкта до проведення на ньому робіт з підвищеною небезпекою здійснює персонал структурного підрозділу, в якому проводяться роботи, під керівництвом особи, відповідальної за їх підготовку.

3.5. Під час підготовки керівник структурного підрозділу разом з відповідальним за підготовку визначають небезпечну зону, межі якої повинні бути чітко позначені попереджувальними знаками і надписами, а за потреби - виставлені пости.

3.6. Для підготовки об'єкта (обладнання, комунікацій тощо) виконується комплекс підготовчих робіт, передбачених в наряді, з урахуванням вимог, викладених у відповідних інструкціях і технічній документації.

3.7. У випадках, коли роботи з підвищеною небезпекою проводяться на об'єкті, що технологічно пов'язаний з суміжним структурним підрозділом, їх проведення повинно бути узгоджене з керівником підрозділу, на території якого проводяться роботи, яким в свою чергу повинні бути вжиті заходи щодо виключення можливості вибуху, загоряння, отруєння виконавців робіт тощо.

3.8. Виконання підготовчих заходів і безпечність проведення робіт, передбачених в наряді, забезпечують відповідальний за підготовку і відповідальний за проведення робіт.

3.9. Після закінчення підготовчих робіт відповідальний за підготовку і відповідальний за проведення робіт перевіряють повноту та якість їх виконання і об'єкт передається відповідальному за проведення робіт.

3.10. Для оцінки якості виконання заходів з підготовки об'єкта до проведення робіт перед їх початком проводяться вимірювання кількісних характеристик небезпечних і шкідливих виробничих чинників (якщо це передбачено нарядом).

3.11. В період підготовки до проведення робіт перевіряються наявність і справність засобів індивідуального захисту, інструменту, спорядження, технічних засобів та пристроїв. Засоби, які застосовуються для забезпечення безпеки виконавців робіт, повинні відповідати вимогам стандартів, технічних умов і повинні бути випробувані в установленому порядку.

3.12. Електрообладнання (переносні електричні світильники, електрифікований інструмент, тощо), яке застосовується під час виконання робіт в вибухонебезпечних і пожежонебезпечних зонах (приміщеннях), за своїм виконанням повинне відповідати вимогам Правил улаштування електроустановок (ПУЕ), затверджених Міненерго СРСР, 1987р., Правил будови електроустановок "Електрообладнання спеціальних установок",

затверджених наказом Міністрації України від 21.06.2001 № 272 (НПАОП 40.1-1.32-01). Інструмент і пристосування повинні виключати іскроутворення і відповідати вимогам Правил охорони праці під час роботи з інструментом та пристроями, затверджених наказом Міністерства енергетики та вугільної промисловості України від 19.12.2013 № 966, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 25.02.2014 за № 327/25104 (НПАОП 0.00-1.71-13).

3.13. Роботи повинні припинятися у випадку виникнення небезпечної ситуації, погіршення самопочуття або виявлення ознак нездужання у працюючих, а також за вимогою керівника структурного підрозділу, відповідального за проведення робіт, начальника зміни, представника відповідних контролюючих служб.

В аварійних ситуаціях, а також у випадках порушення вимог безпеки, припинити проведення робіт може персонал об'єкта, на якому ці роботи виконуються.

3.14. Роботи припиняються, а наряд переоформлюється, якщо:
 змінився обсяг і характер робіт;
 змінився склад бригади або відповідальний за їх проведення;
 відбувся нещасний випадок з членом бригади;
 частина обладнання, на якому проводились роботи, введена в експлуатацію.

4. Обов'язки керівників і виконавців робіт з підвищеною небезпекою

4.1. Командир військової частини зобов'язаний забезпечити виконання вимог чинних нормативно-правових актів, які регламентують порядок організації і безпечне виконання робіт з підвищеною небезпекою (згідно з розробленим з урахуванням специфіки виробництв і затвердженим командиром військової частини переліком робіт з підвищеною небезпекою, що виконуються у військовій частині).

4.2. Керівник структурного підрозділу (цеху, дільниці, об'єкта тощо), на якому виконується робота, повинен:

- розробити необхідні заходи щодо безпечного виконання роботи і забезпечити їх виконання;
- призначити відповідальних осіб за підготовку та проведення роботи;
- забезпечити оформлення необхідної документації на проведення роботи (у тому числі узгодження її з відповідними структурними підрозділами);
- організувати контроль за дотриманням вимог відповідних нормативно-правових актів;
- організувати, у разі необхідності, контроль за станом повітряного середовища в зоні проведення роботи.

4.3. Начальник зміни (інша відповідальна посадова особа) повинен:

- забезпечити можливість безпечного проведення підготовки і виконання роботи;
- попередити експлуатаційний персонал про проведення роботи та зробити записи у відповідній документації;
- взяти участь, у випадках передбачених відповідними нормативно-правовими актами, у проведенні інструктажів;

- перевірити готовність об'єкта до проведення роботи, у тому числі повноту та якість виконання роботи з підготовки.

4.4. Особа, відповідальна за підготовку до виконання роботи з підвищеною небезпекою, повинна:

- починати роботу за узгодженням з начальником зміни (іншою відповідною посадовою особою);

- забезпечити повноту і послідовність передбачених документацією заходів;

- забезпечити, якщо це передбачено, аналіз повітряного середовища в зоні проведення роботи після проведення підготовки;

- перевірити повноту та якість проведеної підготовки і здати об'єкт відповідальному за проведення роботи, повідомивши про специфічні особливості об'єкта та характерні небезпечні чинники, які можуть мати місце при виконанні роботи.

4.5. Особа, відповідальна за проведення роботи з підвищеною небезпекою, повинна:

- організувати виконання заходів щодо безпечного проведення роботи;

- перевірити наявність посвідчень, талонів і інших, передбачених нормативно-правовими актами, документів у виконавців роботи, а також наявність та справність засобів індивідуального захисту, інструменту, пристосувань та їх відповідність роботі, яка буде виконуватися;

- провести інструктаж виконавців роботи;

- повідомити, якщо це передбачено, відповідну службу (газорятувальну, охорони праці тощо) про готовність об'єкта до проведення роботи;

- за узгодженням з начальником зміни (відповідною посадовою особою) дати вказівку виконавцям розпочати роботу;

- контролювати, під час роботи, виконання передбачених заходів;

- забезпечувати послідовність, режим і якість виконання роботи;

- контролювати проведення, якщо це передбачено, стану повітряного середовища зони проведення роботи;

- не допускати до місця проведення роботи сторонніх осіб;

- припинити роботу у випадку погіршення самопочуття виконавця, виникнення небезпечної ситуації, попередивши про це відповідну посадову особу;

- перевірити (разом з відповідною посадовою особою) після закінчення роботи повноту і якість її виконання та відсутність в зоні проведення роботи можливих небезпечних чинників, оформити відповідну документацію.

4.6. Виконавці роботи з підвищеною небезпекою повинні:

- мати при собі відповідні документи (посвідчення, талони тощо);

- отримати інструктаж щодо безпечного проведення роботи;

- ознайомитися з умовами, характером і обсягом роботи (на місці її проведення);

- приступати до роботи тільки з дозволу особи, відповідальної за її проведення;

- застосовувати передбачені заходи індивідуального захисту, справний інструмент, пристосування;

- виконувати тільки ту роботу, яка передбачена відповідною документацією;
- дотримуватись заходів безпеки;
- уміти надавати першу допомогу потерпілим;
- припиняти роботу при виникненні небезпечної ситуації, погіршення самопочуття, а також за вимогою відповідних посадових осіб;
- оглянути та привести в належний стан місце проведення роботи після її закінчення.

Крім того, під час виконання робіт підвищеної небезпеки необхідно керуватися чинним законодавством, діючими НПАОП, стандартами, будівельними і санітарними нормативними правилами (Додаток № 4).

5. Заходи безпеки при виконанні певних видів робіт з підвищеною небезпекою

Перелік поширених у військових частинах видів робіт з підвищеною небезпекою та основних нормативних актів, що регламентують їх безпечне виконання, наведений у додатку 4 до Методичних рекомендацій.

5.1. Газонебезпечні роботи

5.1.1. До газонебезпечних відносяться роботи, пов'язані з оглядом, чищенням, ремонтом, розгерметизацією технологічного устаткування, комунікацій, а також роботи в замкненому, важкодоступному просторі (апарати, сушильні барабани, печі сушильні, резервуари, цистерни і таке інше, а також колектори, тунелі, колодязі, приямки, тощо), які виконуються в умовах з підвищеною небезпекою, коли в повітрі робочої зони вміст кисню складає менше 20% об'ємних одиниць (або не виключена можливість появи в робочій зоні пожежовибухонебезпечних і (або) шкідливих парів, газів, пилу, здатних викликати вибух, загоряння, спричинити шкідливий вплив на організм людини).

Замкненим, важкодоступним простором (приміщенням) вважається простір, який обмежений поверхнями, що мають люки (лази), розміри яких заважають вільному і швидкому проходу крізь них працюючих і утруднюють природний обмін повітря, а також в якому, у зв'язку з малими розмірами утруднене виконання робіт.

До замкнених, важкодоступних просторів відносяться ємності (посудини, цистерни, резервуари - за визначенням Правил будови і безпечної експлуатації посудин, що працюють під тиском, затверджених наказом Держнаглядохоронпраці України від 18.10.94 № 104 (НПАОП-0.00-1.07-94). а також каналізаційні мережі, колодязі, колектори, тунелі, траншеї і інші аналогічні споруди.

При виконанні робіт в колодязях, колекторах, тунелях необхідно враховувати вимоги розділу 6.2 Правил безпечної експлуатації електроустановок споживачів, затверджених наказом Держнаглядохоронпраці України від 09.01.1998 № 4, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 10.02.1998 за № 93/2533 (НПАОП 40.1-1.21-98).

5.1.2. Газонебезпечні роботи повинні розпочинатися після виконання усіх підготовчих робіт і заходів, передбачених нарядом (технологічним регламентом, інструкціями з охорони праці).

Входити в газонебезпечне місце можна тільки з дозволу відповідального за проведення газонебезпечних робіт у відповідних засобах індивідуального захисту, які вдягнені за межами небезпечної зони.

5.1.3. Для проведення робіт в замкненому просторі повинна призначатися бригада у складі не менше двох чоловік (працюючий і спостерігаючий). Перебування в замкненому просторі дозволяється, як правило, одній людині. При необхідності перебування в ньому більшої кількості працюючих повинні бути розроблені, внесені в наряд і здійснені заходи безпеки, які передбачають збільшення кількості спостерігаючих (не менше одного спостерігаючого на одного працюючого), порядок входу і евакуації працюючих, розміщення шлангів, забірних патрубків протигазів, сигнально-рятувальних мотузок, наявність засобів зв'язку і сигналізації на місці проведення робіт і таке інше.

5.1.4. В усіх випадках на працюючого, який входить у замкнений простір, повинен бути надягнений рятувальний пояс з сигнально-рятувальною мотузкою.

Працюючий при вході в замкнений простір і при виході з нього не повинен тримати в руках будь-які предмети. Всі необхідні для роботи інструменти і матеріали повинні подаватися способом, який виключає можливість їх падіння і травмування працюючих.

5.1.5. Для захисту органів дихання працюючих в замкненому просторі, як правило, повинні застосовуватись шлангові, кисневі ізолюючі протигази або повітряні ізолюючі апарати. Використання фільтруючих протигазів **не допускається**.

Проведення робіт без засобів індивідуального захисту в замкненому просторі (крім колодязів, колекторів, тунелів, траншей та інших аналогічних будов і споруд) дозволяється роботодавцем у виключних випадках. Необхідність і можливість проведення газонебезпечних робіт без засобів індивідуального захисту органів дихання установлюється особою, яка здійснює допуск до виконання робіт за умови, якщо об'ємний вміст кисню в замкненому просторі складає не менше 20%, а вміст шкідливих речовин не перевищує гранично допустимих концентрацій цих речовин у повітрі робочої зони. При цьому повинна бути виключена можливість попадання шкідливих, пожежовибухонебезпечних парів, газів і пилу зовні або виділення їх з відкладань, футерівки тощо. Заходи щодо забезпечення безпеки виконання газонебезпечних робіт без засобів індивідуального захисту органів дихання повинні бути викладені в інструкції підрозділу, в наряді (технологічному регламенті, інструкціях з охорони праці) і передбачати:

- безперервну гарантовану подачу свіжого повітря, яка забезпечує нормальний повітряний режим в зоні проведення робіт;
- безперервний контроль стану повітря;
- наявність у кожного працюючого і спостерігача шлангових протигазів в положенні “напоготові”;
- наявність поблизу місця проведення робіт засобів сигналізації і зв'язку (світлового, звукового, телефонного, радіозв'язку);

- наявність у кожного працюючого рятувального поясу із закріпленою на ньому сигнально-рятувальною мотузкою;
- інші заходи, які обумовлені специфікою робіт, щодо забезпечення безпеки працюючих.

5.1.6. Під час проведення робіт в замкненому просторі спостерігач повинен знаходитись біля його входу (люку, лазу) в такому ж спорядженні, як і працюючий, маючи при собі ізолюючий протигаз в положенні “напоготові”.

При цьому він повинен:

- слідувати за сигналами і поведінкою працюючого;
- слідувати за станом повітряного шлангу протигазу і розміщенням повітровідбірної пристрою;
- у разі потреби викликати до місця роботи відповідального за проведення робіт і представника газорятувальної служби, використовуючи доступні засоби зв'язку і сигналізації;
- входити в замкнений простір для надання допомоги потерпілому в ізолюючому протигазі після попереднього оповіщення відповідального за проведення газонебезпечних робіт.

При відсутності зорового зв'язку між працюючим і спостерігачем повинна бути встановлена система подання умовних сигналів.

5.1.7. Якщо в діях працюючого усередині замкненого простору спостерігаються відхилення від звичайної поведінки (ознаки нездужання, спроба зняти маску протигазу), а також при виникненні інших обставин, які загрожують його безпеці, роботи необхідно припинити, а працюючого - евакуювати.

5.1.8. Ємності, які підлягають внутрішньому огляду, чищенню або ремонту, повинні бути підготовлені для проведення газонебезпечних робіт: звільнені від продукту, відключені від діючого устаткування і трубопроводів за допомогою стандартних заглушок і очищені.

Ємності, залежно від властивостей хімічних речовин, які в них знаходилися, повинні бути промиті, пропарені гострим паром, продуті інертним газом, а потім - чистим повітрям.

Нагріті ємності перед спуском в них людей повинні бути охолоджені до температури, яка не перевищує 30°C.

У виняткових випадках, у разі необхідності проведення робіт при вищій температурі, розроблюються додаткові заходи безпеки (безперервна обдувка свіжим повітрям, застосування термозахисних костюмів, взуття, часті перерви в роботі і т. ін.).

Після закінчення робіт відповідальний за їх проведення повинен особисто переконатися, що в замкненому просторі не залишилися люди, інструмент, матеріали, сторонні предмети.

5.2. Вогневі роботи на вибухопожежонебезпечних об'єктах

5.2.1. До вогневих робіт відносяться роботи, пов'язані із застосуванням відкритого вогню, іскроутворення, нагрівання до температур, які можуть призвести до загорянь матеріалів, конструкцій (електрогазоварювання, різання, роботи з використанням паяльних ламп, горнів тощо).

5.2.2. Вогневі роботи на діючих вибухопожежонебезпечних об'єктах (виробництвах, цехах, установках, відділеннях, ємностях тощо) можуть проводитись у виняткових випадках, якщо проведення їх у відведених для цього спеціальних місцях є неможливим.

5.2.3. При проведенні вогневих робіт усередині апаратів, ємностей, колодязів та інших замкнених просторів заходи безпеки щодо їх проведення повинні розроблюватись з урахуваннями вимог інструкцій та інших нормативно-правових актів, що регламентують безпечно виконання робіт в замкненому просторі.

5.2.4. Перед початком вогневих робіт експлуатаційним персоналом здійснюється підготовка об'єкта до проведення вогневих робіт.

Під час підготовки визначається небезпечна зона, межі якої огорожуються та позначаються знаками безпеки, написами; місце проведення вогневих робіт очищується від вибухопожежонебезпечних матеріалів; апарати, машини, ємності та інше устаткування, на якому проводяться вогневі роботи, має бути зупинене, знеструмлене, звільнене від вибухопожежонебезпечних і токсичних речовин, при цьому вживаються заходи щодо унеможливлення пуску механізмів і машин до завершення вогневих робіт.

5.2.5. Місця проведення вогневих робіт забезпечуються засобами пожежогасіння (вогнегасниками, піском, водою тощо) згідно з Правилами пожежної безпеки в Україні.

5.2.6. Вогневі роботи можуть бути розпочаті тільки після виконання в повному обсязі усіх підготовчих робіт, у т. ч. перевірки стану повітряного середовища небезпечної зони.

5.2.7. Під час проведення вогневих робіт технологічний персонал об'єкта повинен вжити необхідних заходів, що унеможливають доступ у повітряне середовище вибухопожежонебезпечних та вибухонебезпечних речовин.

Неприпустимо відкривати люки, кришки апаратів, проводити розвантаження, перевантаження та злив продуктів, а також інші операції, які можуть призвести до виникнення пожеж та вибухів. Ємності, у середині яких можуть бути легкозаймісті гази та пари і які мають зв'язок з каналізацією, повинні бути перекриті.

Роботи під час дощу, снігопаду, сильного вітру повинні проводитись під спеціальним укриттям.

5.2.8. При виконанні вогневих робіт не дозволяється:

- ставати до роботи при несправній апаратурі;
- проводити зварювання, різання або паяння свіжопофарбованих конструкцій та виробів до повного висихання фарби;
- користуватись одягом та рукавицями із слідами мастил, жирів, бензину, газу та інших горючих речовин;
- допускати стикання електричних проводів з балонами зі стисненими, зрідженими й розрідженими газами;
- виконувати вогневі роботи на апаратах і комунікаціях, заповнених горючими і токсичними матеріалами, а також на тих, що перебувають під тиском негорючих рідин, газів, парів та повітря або під електричною напругою;

- проводити вогневі роботи на елементах будівель, споруд і установок, виготовлених з легких металевих конструкцій з горючими і важкогорючими утеплювачами;

- виконувати вогневі роботи за умов витоку газів із балонів, газорозподільних постів.

5.2.9. Вогневі роботи повинні бути припинені при виникненні небезпечних ситуацій, а також при недотриманні заходів, передбачених нарядом, недотриманні вимог відповідних інструкцій.

5.2.10. Після закінчення вогневих робіт виконується комплекс завершальних робіт (продувка, ізоляційні роботи, випробування тощо).

Місце проведення вогневих робіт ретельно оглядається впродовж двох годин після їх закінчення, забезпечуються відповідні протипожежні заходи з метою унеможливлення пожежі чи вибуху.

5.2.11 Роботи з паяльною лампою

Під час робіт з паяльною лампою слід керуватися такими вказівками:

- наливати в резервуар паяльної лампи гас або бензин не більше ніж $\frac{3}{4}$ його місткості;

- закручувати паливну пробку не менше ніж на чотири оберти;

- не наливати і не виливати пальне, не розбирати лампу, не відкручувати головку тощо поблизу вогню;

- не розпалювати паяльну лампу подачею бензину або гасу на пальник;

- не накачувати занадто паяльну лампу для запобігання її вибухам;

- не знімати пальник до спускання тиску;

- спускати тиск повітря в резервуарі лампи через наливну пробку тільки після того, як лампа погашена і її пальник повністю охолонув;

- у разі виявлення несправностей (підтікання резервуара, витікання гасу через різьбу пальника тощо) негайно здати лампу в ремонт;

- заповнювати лампу тільки пальною рідиною, для роботи на якій вона призначена.

5.3. Земляні роботи, що виконуються в зоні розміщення підземних комунікацій

5.3.1. Всі земляні роботи повинні виконуватись з урахуванням вимог розділу 6.2 Правил безпечної експлуатації електроустановок споживачів, затверджених наказом Держнаглядохоронпраці України від 09.01.1998 № 4, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 10.02.1998 за № 93/2533 (НПАОП 40.1-1.21-98).

У випадку необхідності проведення земляних робіт у місцях розміщення діючих підземних комунікацій до початку виконання робіт розробляються і узгоджуються з організаціями та підприємствами, що експлуатують ці комунікації, заходи щодо безпечних умов праці, а розташування підземних комунікацій на місцевості позначається відповідними знаками, написами.

5.3.2. Земляні роботи повинні виконуватися під наглядом відповідальної особи, а якщо роботи виконуються в зоні розміщення кабелю, який знаходиться під напругою, або діючого газопроводу, крім того, під наглядом працівника електро- або газового господарства (відповідно).

5.3.3. У місцях передбачуваної будови котловану (траншеї), до початку земляних робіт, повинні бути встановлені (уточнені) і позначені на місцевості положення в плані і глибина укладання трубопроводів, комунікацій і споруджень.

Глибина закладення трубопроводів уточнюється шурфуванням.

5.3.4. У разі необхідності виконання земляних робіт в умовах перетину діючих комунікацій слід передбачати спеціальні пристрої з метою забезпечення незмінності положення і збереження комунікацій.

В цьому випадку розробка ґрунту механічними засобами повинна виконуватися на відстані не менше 2 м від бокової стінки і не менше 1 м над верхом труби, кабелю.

5.3.5. Земляні роботи з використанням землерийних механізмів у місцях розташування діючих підземних комунікацій (газопроводів, трубопроводів з легкозаймистими рідинами, горючими газами, кислотами, паропроводів, систем каналізації та опалення, кабельних ліній і т. ін.) можуть проводитись за умови дотримання і виконання такого комплексу заходів:

- розташування механізмів і транспорту переважно з навітряної сторони відносно можливих місць витоку продукту;
- застосування пересувних вентиляторів для провітрювання зони розташування машин і механізмів;
- обладнання іскрогасниками машин з двигунами внутрішнього згоряння;
- підвищення надійності електропроводки двигунів з метою виключення можливості короткого замикання та іскріння;
- застосування водіями і обслуговуючим персоналом засобів індивідуального захисту органів дихання.

5.3.6. Після застосування механізмів для проведення земляних робіт в місцях розташування діючих комунікацій заключні роботи необхідно виконувати вручну без застосування ударних інструментів (ломів, кирок, молотків, пневматичного інструменту).

5.3.7. Виконання робіт в ґрунтах, просочених легкозаймистими і горючими рідинами, зрідженими газами, за допомогою машин з двигунами внутрішнього згоряння не допускається.. Такі роботи слід проводити вручну.

5.3.8. У випадку виявлення під час проведення земляних робіт підземних комунікацій, які не передбачені копіюванням із генерального плану, а також газу, рідин, вибухонебезпечних матеріалів (боєприпасів) працюючі повинні припинити роботу, вийти з небезпечної зони, відгородити її, повідомити про це відповідального за проведення робіт.

5.4. Роботи на висоті і верхолазні

5.4.1. Роботи на висоті і верхолазні виконуються відповідно до вимог Правил охорони праці під час виконання робіт на висоті, затверджених наказом Держгірпромнагляду України від 27.03.2007 № 62, зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 04.06.2007 за № 573/13840 (НПАОП 0.00-1.15-07).

До робіт на висоті і верхолазних робіт допускаються навчені особи, стан здоров'я яких має відповідати медичним вимогам, встановленим для даних видів робіт (“Положення про медичний огляд працівників певних категорій”).

Працівники, які виконують верхолазні роботи, повинні мати відповідний запис в посвідченні про перевірку знань.

До самостійних верхолазних робіт допускаються особи віком не молодші 18 років, які мають стаж верхолазних робіт не менше одного року і кваліфікаційний розряд не нижче четвертого. Робітники, які вперше допускаються до верхолазних робіт, протягом одного року повинні працювати під безпосереднім наглядом досвідчених спеціалістів, призначених наказом керівника підприємства.

Працівники мають бути навчені безпеці праці до початку виконання верхолазних робіт.

До робіт на висоті відносяться роботи, що виконуються на висоті 1,3 м і більше від поверхні ґрунту перекриття або робочого настилу, в тому числі з робочих платформ підйомників і механізмів, а також на відстані менше 2 м від необгороджених перепадів на висоті 1,3 м і більше, основними засобами індивідуального захисту під час виконання робіт є запобіжний пояс (лямковий або безлямковий).

До верхолазних робіт відносяться роботи, що виконуються безпосередньо з елементів конструкцій, обладнання або з монтажних пристосувань, тимчасових драбин, трапів, установлених на конструкціях, робочих платформ підйомників і механізмів, у безопорному просторі тощо на висоті 5 м і більше від поверхні ґрунту, перекриття або робочого настилу. Основним засобом індивідуального захисту під час виконання верхолазних робіт є запобіжний лямковий пояс.

5.4.2. Основними небезпечними виробничими факторами під час виконання робіт на висоті є падіння працівника або падіння предметів.

5.4.3. Створення безпечних умов праці полягає: в забезпеченні наявності, а також міцності і стійкості огорожень, риштувань, настилів драбин тощо, в забезпеченні працівників необхідними засобами захисту; у виконанні в повному обсязі передбачених відповідними документами (нарядами, правилами, інструкціями) заходів безпеки; в урахуванні метеорологічних умов тощо.

5.4.4. Підготовка робочих місць здійснюється працівниками, які мають право виконання робіт на висоті.

Працівники, які організовують та готують робочі місця, виконують:

- спорудження риштувань, помостів або інших пристосувань для безпечного виконання робіт на висоті;

- перевірку справності та наявності документів (записів), що підтверджують своєчасне проведення технічних оглядів, випробувань машин, механізмів, пристосувань і засобів захисту, що використовуються в роботі;

- створення необхідних умов праці (встановлення освітлювальних приладів, засобів захисту від впливу шкідливих і небезпечних виробничих чинників, заземлення металевих риштувань, забезпечення наявності і міцності огорожень; облаштування перекриття між ярусами у випадку роботи у 2 і більше ярусів тощо);

- перевірку наявності та стану засобів індивідуального та колективного захисту;

- виконання інших заходів безпеки, що визначаються конкретними умовами роботи.

5.4.5. Роботи на висоті у відкритих місцях не повинні виконуватися при швидкості вітру 10 м/с і більше, при ожеледиці, грозі або тумані, який ускладнює видимість в межах фронту робіт, а також у нічний час при недостатньому освітленні та якщо температура повітря вище 35°C або нижче мінус 20°C. Невідкладні роботи на висоті у складніших погодних умовах (при інших температурах тощо) виконуються за рішенням командира військової частини. При цьому слід передбачати додаткові заходи безпеки, що відповідають цим умовам.

5.4.6. Засоби колективного та індивідуального захисту (засоби підмащування, ферми, огороження, захисні сітки та інші засоби щодо запобігання падінню працівників, предметів тощо, засоби від ураження електричним струмом, від впливу небезпечних, шкідливих виробничих чинників, спецодяг, спецвзуття тощо), які застосовуються під час підготовки та виконання робіт на висоті, повинні відповідати умовам виконання робіт та вимогам чинних законодавчих і нормативних актів.

5.4.7. Засоби захисту приводяться у готовність до початку роботи. При цьому перевіряється їх стан та відповідність документам з експлуатації.

Вибір спецодягу, спецвзуття та інших засобів індивідуального захисту проводиться з урахуванням вимог безпеки для кожного конкретного виду робіт, характеру та умов праці, виду і тривалості дії небезпечних або шкідливих виробничих чинників.

До засобів захисту від падіння з висоти належать: пояси запобіжні; каски; страхувальні канати; запобіжні верхолазні пристрої; уловлювачі з вертикальним канатом; огороження, захисні сітки, знаки безпеки тощо; верхолазне спорядження, яке використовується разом із вищезазначеними засобами захисту.

Засоби індивідуального захисту від падіння з висоти забезпечуються системою ременів для кріплення їх до тіла працівника і системою кріплення до надійної опори.

5.4.8. Перед початком роботи на висоті необхідно переконатися в міцності опор, до яких буде закріплюватися стопором запобіжного пояса працівник (працівники), та елементів верхолазного спорядження. Вони повинні витримувати зусилля, яке може виникнути при падінні працівників.

У випадку, коли місце роботи знаходиться на відстані, що не дозволяє закріпитися стропом запобіжного пояса за опору, застосовується страхувальний канат, а у випадку виконання робіт у безопорному просторі, із застосуванням верхолазного спорядження, необхідно використовувати додатково опорний канат.

5.4.9. Для створення безпечних умов праці на висоті в безопорному просторі необхідно додатково забезпечити: застосування верхолазного спорядження, що відповідає вимогам безпеки й характеру виконаних робіт; раціональне використання методів і технологій виконання робіт у безопорному просторі.

5.4.10. При виконанні робіт на висоті забезпечення безпеки працівника здійснюється з використанням стропа, страхувального каната або запобіжного верхолазного пристрою.

5.4.11. При виконанні робіт у безопорному просторі робочі місця обладнуються двома канатами: опорним - для виконання робіт і пересування по вертикальних площинах та страхувальним - для забезпечення безпеки працівників (страхування, самострахування). Канати закріплюються на окремі, не залежні одна від одної опори.

Кожний працівник, що виконує роботи в безопорному просторі, повинен мати свій, закріплений до окремої (самостійної) опори, страхувальний канат.

Не дозволяється використання одного страхувального канату двома й більше працівниками одночасно, за винятком випадків проведення робіт з евакуації працівників.

5.4.12. Перед проведенням робіт на даху споруд необхідно:

- відгородити щитами, канатами тощо діючі електромережі та електроустаткування, що знаходяться на відстані 2,5 м і ближче до місця проведення робіт, та вивісити на огорожі відповідні плакати та знаки безпеки;
- підготувати риштування та переносні площадки для пересування і прийому матеріалів на даху;
- переконатися в надійності кріплення страхувальних канатів;
- забезпечити працівників запобіжними поясами, спецодягом, спецвзуттям, захисними касками та іншими засобами індивідуального захисту, інвентарними захисними огороженнями;
- визначити елементи конструкцій, за які можливе закріплення страхувальних канатів.

5.4.13. Під час виконання робіт на даху без захисних огорожень, з кутом похилу покрівлі до горизонтальної площини більше 20° , а також на мокрих і засніжених дахах, незалежно від їх похилу, працівниками застосовуються запобіжні лямкові пояси.

Якщо покриття на покрівлі не розраховані на навантаження від ваги працівників, а також при виконанні робіт на даху з нахилом понад 20° застосовуються надійно закріплені трапи шириною не менше 0,3 м, обладнані поперечними планками для упору ніг.

Виконання робіт на краю даху, незалежно від його нахилу, повинне проводитися працівниками із застосуванням запобіжних поясів, закріплених карабінами стропів за визначені керівником робіт місця.

5.4.14. Під час виконання покрівельних робіт із застосуванням бітумних та інших мастил, полімерних і теплоізоляційних матеріалів необхідно:

- доставляти бітумне мастило до робочих місць по бітумопроводу або за допомогою вантажопідіймальних засобів у спеціальних, наповнених мастилом не більше ніж на $3/4$ металевих ємностях (термосах, бочках) із кришками, які щільно закриваються і обладнані запірними пристроями, що виключають можливість відкриття кришок під час підймання (опускання) або випадкового падіння ємності;
- використовувати в роботі бітумні мастила, нагріті до температури не вище 180°C ;

- не допускати попадання води чи снігу в ємності з гарячим бітумом або мастикою;
- встановлювати ємності (термоси, бачки) з бітумом слід на стійких місцях із застосуванням пристроїв, що виключають їх падіння та перевертання;
- перебувати працівникам з навітряного боку під час нанесення мастила, розчинників на основу даху чи рулонні матеріали;
- подавати скловату і шлаковату до місця роботи в контейнерах або пакетах із уживанням заходів, що виключають можливість розпилення та просіювання цих матеріалів;
- забезпечити захист працівників від впливу шкідливих речовин, термічних і хімічних опіків за допомогою спеціальних засобів індивідуального захисту (респіраторів, спецодягу та ін.).

5.4.15. Видалення знятих з даху частин покрівлі слід виконувати із застосуванням вантажопідіймальних кранів, машин і пристроїв, а дрібних матеріалів, сміття тощо, крім того - в тарі, що виключає їх падіння, скидати їх з даху не дозволяється.

5.4.16. Роботи з ремонту покрівлі з використанням рулонних матеріалів або мастила проводяться, як правило, в суху погоду і теплий час року. Невідкладні ремонтні роботи під час дощу, снігу здійснюються під тентом або навісом.

Після закінчення робіт на даху споруди всі пристосування, обладнання, інструмент, матеріали тощо видаляються з даху із застосуванням вантажопідіймальних кранів, машин і пристроїв.

5.4.17. Під час проведення робіт на плоских дахах, що не мають постійного огороження (парапетних ґрат тощо), по периметру даху встановлюються тимчасові захисні (страхувальні) огороження висотою не менше 1,1 м.

У випадку неможливості установаження захисних огорожень працівники повинні застосовувати запобіжні пояси.

5.5. Роботи, що пов'язані з підготовкою цистерн, контейнерів та інших ємностей до зливу-наливу вибухонебезпечних, токсичних і займистих рідин

5.5.1. Перед виконанням зливо-наливних операцій проводиться комплекс підготовчих робіт, для виконання яких роботодавцем призначається відповідальна особа і виконавці робіт, відбір яких (стан здоров'я, рівень підготовки, навички в роботі, чисельність) повинні відповідати характеру і обсягу робіт, що повинні виконуватися. З метою забезпечення безпеки працюючих розробляються заходи безпечного виконання робіт, підбираються засоби індивідуального захисту, визначається режим праці та відпочинку працюючих.

5.5.2. Перед наповненням цистерн, контейнерів та інших ємностей проводиться ретельний огляд зовнішньої поверхні з метою виявлення пошкоджень - здавлень, тріщин, перевіряється стан пофарбування і трафаретів, справність і герметичність запобіжної, зливно-наливної і контрольної арматури,

стан електроустаткування, а також відповідність продукту, який міститься в них, призначенню цих ємностей і т. ін.

5.5.3. Під час підготовки до зливу продукту із цистерн, ємностей проводиться їх огляд з метою виявлення пошкоджень у процесі транспортування, перевіряється справність пристроїв зливу, усуваються дрібні пошкодження електрообладнання (заміна запобіжників, підв'язка кріплення проводів тощо), проводяться заміри температури, тиску, а в разі необхідності, проводиться розігрів застиглого в'язкого продукту і зливо-наливних пристроїв тощо.

5.5.4. Заходи безпечного виконання робіт щодо підготовки цистерн і інших ємностей до зливу-наливу, враховуючи різноманіття цих робіт, визначаються в кожному конкретному випадку, виходячи із видів робіт і умов їх проведення, а також з урахуванням вимог діючих правил, інструкцій на певні види робіт (в тому числі інструкцій підприємства).

5.5.5. У разі необхідності виконання робіт усередині ємностей (огляд, чищення внутрішніх поверхонь), робіт, пов'язаних з розгерметизацією обладнання (зняття і установаження заглушок тощо), що відносяться до газонебезпечних, оформлення документації (наряду), розроблення заходів безпеки (необхідність контролю стану повітряного середовища усередині ємності і його періодичність і т. ін.), кількість виконавців і їх розміщення, засоби індивідуального захисту працюючих (спецодяг, спецвзуття, захист органів дихання - протигази і їх види, рятувальні пояси тощо), режим праці і відпочинку визначаються згідно з відповідними інструкціями (у тому числі інструкціями підприємства), що регламентують безпечне проведення газонебезпечних робіт.

5.5.6. При виконанні робіт на висоті (зовнішній огляд і ремонт цистерн і ємностей, перевірка герметичності ущільнень люків, запірної арматури, вимірювання тиску, температури і т. ін.) розроблення заходів безпечного їх виконання і оформлення відповідної документації повинне проводитися з урахуванням вимог Правил охорони праці під час виконання робіт на висоті, затверджених наказом Держгірпромнагляду України від 27.03.2007 № 62, зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 04.06.2007 за № 573/13 840 (НПАОП 0.00-1.15-07).

5.6. Транспортування балонів, контейнерів, ємностей із стисненими, зрідженими, отруйними, вибухонебезпечними й інертними газами

5.6.1. Перевезення балонів, контейнерів, ємностей автомобільним, залізничним, водним, повітряним транспортом повинне здійснюватись згідно з галузевими правилами перевезення відповідних транспортних міністерств, а також з урахуванням розроблених для конкретного виду продукту (газу) правил або технічних умов на їх перевезення.

Згідно з вимогами вказаних документів, командиром військової частини призначається відповідальна особа, визначається та узгоджується з відповідними органами маршрут перевезення, оформлюються транспортні документи, перевіряється відповідність транспортного засобу вимогам щодо транспортування конкретного продукту (газу) або групи продуктів (з

урахуванням можливості їх сумісного транспортування), визначається необхідність у засобах індивідуального захисту (протигази, рукавички тощо), в засобах пожежогасіння.

5.6.2. Транспортування балонів, наповнених газами, повинне здійснюватися на ресорному транспорті, на автокарах, а також на спеціальних ручних візках, ношах:

- у горизонтальному положенні, обов'язково з прокладками між балонами. Для прокладок застосовуються дерев'яні бруски з вирізаними гніздами для балонів, а також вірьовчані або гумові кільця товщиною не менше 25 мм (по два кільця на балон) або інші прокладки, які захищають балони від ударів один об одного; всі балони укладаються вентилями в один бік;

- у вертикальному положенні в спеціальних контейнерах, а також без контейнерів з прокладками між балонами і загорожею від можливого падіння.

5.6.3. Балони місткістю до 12 літрів без ковпаків і башмаків слід транспортувати упакованими в дощані ящики в горизонтальному положенні, вентилями в один бік, з прокладками між балонами.

5.6.4. При транспортуванні балонів повинна бути виключена можливість їх падіння та ударів один об одного. Штуцер вентиля балона повинен бути заглушений, а на горловину надітий запобіжний ковпак.

При розвантаженні балонів скидати їх, ударяти один об одного і розвантажувати вентилями вниз не дозволяється.

Переміщення балонів на невеликі відстані (у межах робочого місця) дозволяється здійснювати шляхом кантування в злегка нахиленому положенні. Перенесення балонів на руках без носилок і на плечах не дозволяється.

При транспортуванні балонів слід запобігати нагріванню їх сонячними променями.

5.6.5. Можливість сумісного транспортування балонів, ємностей, наповнених різними газами, визначається в кожному конкретному випадку з урахуванням сумісності вантажів.

5.6.6. Під час керування транспортним засобом не допускається:

- різко гальмувати;
- різко рушати транспортним засобом з місця;
- відлучатись від транспортного засобу без крайньої необхідності;
- курити в транспортному засобі;
- перевозити вантажі, що не передбачені документацією, а також осіб, не пов'язаних із транспортуванням вантажу.

5.7. Обслуговування і ремонт акумуляторних батарей

5.7.1. Ремонт акумуляторних батарей проводиться в окремих приміщеннях, які оснащені устаткуванням, приладами, пристроями та інструментом, необхідним для обслуговування і ремонту акумуляторних батарей, та відповідають вимогам чинного законодавства.

5.7.2. При виконанні робіт з обслуговування і ремонту акумуляторних батарей можуть мати місце такі основні небезпечні та шкідливі виробничі фактори:

- термічні (вибухи при заряджанні батарей; опіки кислотою, електролітом, розплавленим :винцем);

- наявність у повітрі робочої зони шкідливих речовин (парів кислот, аерозолі, свинцю).

5.7.3. Роботи повинні виконуватись при працюючій вентиляції.

Припливно-витяжна вентиляція зарядної повинна включатися перед початком заряджання батарей і відключатися після повного видалення газів, але не раніше як через 1,5 години після закінчення заряджання.

5.7.4. Готувати кислотний електроліт необхідно в спеціальних посудинах (керамічних, пластмасових тощо), при цьому необхідно спочатку налити дистильовану воду, а потім вливати кислоту тонким струменем. Переливати кислоту із бутлів слід за допомогою спеціальних пристроїв (скалок, сифонів тощо).

5.7.5. При приготуванні лугового електроліту посудину з лугом слід відкривати обережно, не докладаючи великих зусиль. Щоб полегшити відкривання посудини, пробка якої залита парафіном, дозволяється прогрівати горловину посудини ганчіркою, змоченою гарячою водою.

5.7.6. Великі шматки їдкої калію необхідно дробити, накриваючи їх чистою тканиною для запобігання розлітання дрібних частинок. їдкий калій слід брати за допомогою сталевих щипців, пінцета або металевої ложки.

5.7.7. Бутлі з кислотою, електролітом слід переносити на спеціальних носилках або інших пристроях, які виключають падіння бутлів, а також перевозити, міцно закріпивши їх на візках. Пробки на бутлях повинні бути щільно закриті.

Всі посудини з кислотою та електролітом повинні мати відповідні написи.

5.7.8. Акумуляторні батареї, що встановлюються для заряджання, повинні з'єднуватись між собою проводами з наконечниками, які щільно прилягають до клем батарей і виключають можливість іскріння. З'єднувати наконечники акумуляторних батарей дротом «закруткою» не дозволяється.

Приєднання акумуляторних батарей до зарядного пристрою і від'єднання їх повинні проводитися при виключеному зарядному устаткуванні.

5.7.9. Заряджання акумуляторних батарей проводиться при відкритих пробках і включеній витяжній вентиляції.

Заряджання необхідно проводити з включенням витяжної вентиляції.

Контроль за ходом заряджання повинен здійснюватись за допомогою спеціальних приладів (термометра, навантажувальної вилки, ареометра тощо).

5.7.10. Для огляду акумуляторних батарей необхідно користуватися переносними світильниками у вибухонебезпечному виконанні напругою не більше 42 В.

5.7.11. При обслуговуванні і ремонті акумуляторних батарей не допускається:

- входити в зарядну з відкритим вогнем (запаленим сірником, цигаркою тощо);

- виконувати роботи при виключеній або несправній вентиляції;

- користуватися в зарядній електронагрівальними приладами;

- зберігати в акумуляторному приміщенні бутлі з сірчаною кислотою більше добової потреби, а також порожні бутлі та посудини;
- спільно зберігати і заряджати кислотні та лужні акумуляторні батареї в одному приміщенні;
- перебування працівників у приміщенні для заряджання акумуляторних батарей, крім обслуговуючого персоналу.

5.7.12. Плавлення свинцю і заповнення ним форм при відливанні деталей акумуляторів, а також плавлення мастики і ремонт акумуляторних батарей повинні проводитися на робочих місцях, які обладнані місцевою витяжною вентиляцією.

Розбирання пластин акумуляторних батарей повинне проводитися після їх промивання.

5.7.13. Для переміщення акумуляторних батарей по території та в приміщеннях підприємства необхідно користуватися спеціальними візками, платформа яких повинна виключати можливість падіння батарей.

При перенесенні вручну малогабаритних акумуляторних батарей необхідно використовувати пристрої (захвати) і дотримуватись заходів щодо уникнення обливання електролітом.

Додаток 1

До Методичних рекомендацій щодо порядку організації робіт з підвищеною небезпекою у військових частинах, установах, організаціях Збройних Сил України

**Перелік чинних законодавчих та нормативних актів,
використаних при опрацюванні
Методичних рекомендацій**

1.	Закон України “Про охорону праці”, затверджений постановою Верховної Ради України від 14.10.1992 № 2695-ХІІ
2.	Кодекс цивільного захисту України, затверджений постановою Верховної Ради України від 02.10.2012 № 5403-VI
3.	НПАОП 0.00-8.24-05 Перелік робіт з підвищеною небезпекою, затверджений наказом Держнаглядохоронпраці України від 26.01.2005 № 15, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 15.02.2005 за № 231/10512
4.	Перелік робіт, де є потреба у професійному доборі, затверджений спільним наказом Міністерства охорони здоров'я України та Держнаглядохоронпраці України від 23.09.1994 № 263/121, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 25.01.1995 за № 18/554
5.	НПАОП 0.00-4.12-05 Типове положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці, затверджене наказом Держнаглядохоронпраці 26.01.2005 № 15, зареєстроване в Міністерстві юстиції України 15.02.2005 за № 231/10511
6.	НПАОП 0.00-1.07-94 Правила будови та безпечної експлуатації посудин, що працюють під тиском, затверджено наказом Держнаглядохоронпраці від 18.10.1994 № 104
7.	НПАОП 0.00.-1.76-15 Правила безпеки систем газопостачання, затверджені наказом Міністерства енергетики та вугільної промисловості України від 15.05.2015 № 285 та зареєстровані в Міністерстві юстиції України 08.06.2015 за № 674/27119
8.	НПАОП 40.1-1.32-01 Правила будови електроустановок. Електрообладнання спеціальних установок, затверджені наказом Мінпраці України від 21.06.2001 № 272
9.	НПАОП 40.1-1.21-98 Правила безпечної експлуатації електроустановок споживачів, затверджені наказом Держнаглядохоронпраці України від 09.01.1998 № 4, зареєстровані в Міністерстві юстиції України 10.02.1998 за № 93/2533
10.	Правила технічної експлуатації електроустановок споживачів, затверджені наказом Мінпаливенерго України від 25.07.2006 № 258, зареєстровані в Міністерстві юстиції України 25.10.2006 за № 1143/1307

11.	Правила устройства электроустановок ПУЭ (Правила будови електроустановок), затверджені Міненерго СРСР, 1987 р., (видання 2007 р. зі змінами)
12.	НПАОП 0.00-1.62-12 Правила охорони праці на автомобільному транспорті, затверджені наказом МНС України від 09.07.2012 № 964
13.	Правила пожежної безпеки в Україні, затверджені наказом МВС України від 30.12.2014 № 1417, зареєстровані в Міністерстві юстиції України 05.02.2015 за № 252/26697
14.	НПАОП 0.00-1.15-07 Правила охорони праці під час виконання робіт на висоті, затверджені наказом Держгірпромнагляду України від 27.03.2007 № 62, зареєстровані в Міністерстві юстиції України 04.06.2007 за № 573/13840
15.	НПАОП 0.00-1.60-66 Правила будови і безпечної експлуатації парових і водогрійних котлів, затверджені наказом Держгіртехнагляду СРСР від 30.08.1966 (зі змінами)
16.	НПАОП № 0.00-1.26-96 Правила будови і безпечної експлуатації парових котлів з тиском пари не більше 0,07 МПа (0,7 кгс/см ²), водогрійних котлів і водопідігрівачів з температурою нагріву води не вище 115°C, затверджені наказом Держнаглядохоронпраці від 23.07.1996 № 125, зареєстрованим в Мінюсті 05.11.1996 за № 655/1680
17.	НПАОП 0.00-1.11-98 Правила будови і безпечної експлуатації трубопроводів пари та гарячої води, затверджені наказом Держнаглядохоронпраці від 08.09.1998 № 177, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 07.10.1998 за № 636/3076
18.	НПАОП 0.00-1.02-08 Правила будови і безпечної експлуатації ліфтів, затверджені наказом наказ Держгірпромнагляду від 01.09.2008 № 190, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 07.10.2008 за № 937/15628
19.	НПАОП 40.1-1.02-01 Правила безпечної експлуатації тепломеханічного обладнання електростанцій і теплових мереж, затверджені наказом Міністерства праці та соціальної політики України від 15.11.2001 № 485, зареєстровані в Міністерстві юстиції України 03.12.2001 за № 1002/6193
20.	НПАОП 0.00-1.73-14 Правила охорони праці та безпечної експлуатації технологічних трубопроводів, затверджені наказом Міністерства енергетики та вугільної промисловості України 24.10.2014 № 755, зареєстровані в Міністерстві юстиції України 12.11.2014 за № 1438/26215
21.	НПАОП 01.41-1.11-10 Правила безпечної експлуатації насосних станцій водогосподарських систем, затверджені наказом Держгірпромнагляду від 12.03.2010 № 55, зареєстровані в Міністерстві юстиції України 01.04.2010 за № 271/1/17566
22.	Правила технічної експлуатації теплових установок і мереж, затверджені наказом Міністерства палива та енергетики України від 14.02.2007 року № 71, зареєстровані в Міністерстві юстиції України 05.03.2007 за № 197/13464

23.	НПАОП 0.00-1.71-13 Правила охорони праці під час роботи з інструментом та пристроями, затверджені наказом Міністерства енергетики та вугільної промисловості України від 19.12.2013 № 966, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 25.02.2014 за № 327/25104
24.	НПАОП 20.0-1.02-05 Правила охорони праці в деревообробній промисловості, затверджені наказом Державного комітету України з нагляду за охороною праці від 31.01.2005 № 20, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 16.03.2005 за № 306/10586
25.	НПАОП 0.00-3.09-05 Норми безплатної видачі спеціального одягу, спеціального взуття та інших засобів індивідуального захисту для працівників підприємств електроенергетичної галузі, затверджені наказом Держнаглядохоронпраці України від 01.11.2004 № 241, зареєстровані в Міністерстві юстиції України 29.12.2004 за № 1663/10262
26.	НПАОП 0.00-3.07-09 Норми безплатної видачі спеціального одягу, спеціального взуття та інших засобів індивідуального захисту працівникам загальних професій різних галузей промисловості, затверджені наказом Держнаглядохоронпраці України від 16.04.2009 № 62, зареєстровані в Міністерстві юстиції України 12.05.2009 за № 424/16440
27.	Правила будови і безпечної експлуатації вантажопідіймальних кранів, машин і механізмів, затверджені наказом Міністра оборони України від 03.02.2004 № 35
28.	Правила безпечної експлуатації підйомників військового та спеціального призначення, затверджені наказом Міністра оборони України від 20.06.2006 № 360
29.	Правила дорожнього перевезення небезпечних вантажів, затверджені наказом МВС України від 26.07.2004 № 822, зареєстровані в Міністерстві юстиції України 20.08.2004 № 1040/9639
30.	Порядок проведення медичних оглядів працівників певних категорій, затверджений наказом Міністерства охорони здоров'я України від 21.05.2007 № 246, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 23.07.2007 за № 846/14113
31.	НПАОП 0.00-5.12-01 Інструкція з організації безпечного ведення вогневих робіт на вибухопожежонебезпечних та вибухонебезпечних об'єктах, затверджена наказом Мінпраці України від 06.06.2001 № 255, зареєстрована в Міністерстві юстиції України 23.06.2001 за № 541/5732
32.	НПАОП 0.00-5.11-85 Типовая инструкция по организации безопасного проведения газоопасных работ (Типова інструкція з організації безпечного проведення газонебезпечних робіт), затверджена постановою Держгіртехнагляду СРСР від 20.02.1985 № 5
33.	НПАОП 0.00-1.41-88 Общие правила взрывобезопасности для взрывопожароопасных химических нефтехимических и нефтеперерабатывающих производств (Загальні правила вибухобезпеки для вибухопожежонебезпечних хімічних, нафтохімічних і нафтопереробних виробництв), затверджені Держгіртехнаглядом СРСР 06.09.1988

34.	НПАОП 0.00-1.45-69 Правила безпеки при храненні, перевозке и применении СДЯВ (Правила безпеки при зберіганні, перевезенні та застосуванні сильнодіючих отруйних речовин), затверджені ЦК профспілки робітників авіаоборонпрому 20.08.1969
35.	НАПБ Б.01.012-2007 Правила з вогнезахисту, затверджені наказом МНС України від 02.07.2007 № 460, зареєстровані в Міністерстві юстиції України 24.07.2007 за № 849/14116
36.	НАПБ Б.03.002-2007 Норми визначення категорій приміщень, будинків та зовнішніх установок за вибухопожежною та пожежною небезпекою, затверджені наказом МНС від 03.12.2007 № 833
37.	ДБН А.3.2-2-2009. Охорона праці і промислова безпека в будівництві
38.	ГОСТ 12.1.004-91 ССБТ. Пожарная безопасность. Общие требования (Пожежна безпека. Загальні вимоги), затверджений постановою Держстандарту СРСР від 14.06.1991 № 875
39.	ГОСТ 12.1.010-76 ССБТ. Взрывобезопасность. Общие требования (Вибухобезпечність. Загальні вимоги), затверджений постановою Держстандарту СРСР від 28.06.1976 № 1581
40.	ГОСТ 12.0.003-74 ССБТ. Опасные и вредные производственные факторы. Классификация (Небезпечні та шкідливі виробничі чинники. Класифікація), затверджений постановою Держстандарту СРСР від 18.11.1974 № 2551
41.	ГОСТ 12.2.003-91 ССБТ. Оборудование производственное. Общие требования безопасности (Обладнання виробниче. Загальні вимоги безпеки), затверджений постановою Держстандарту СРСР від 06.06.1991 № 807
42.	ГОСТ 12.3.002-75 ССБТ. Процессы производственные. Общие требования безопасности (Процеси виробничі. Загальні вимоги безпеки), затверджений постановою Держстандарту СРСР від 25.04.1975 № 1064
43.	Положення про проведення навчання з питань охорони праці та порядок допуску військовослужбовців Збройних Сил України до виконання робіт, затверджене наказом Міністерства оборони України від 29.09.2014 № 688, зареєстроване в Міністерстві юстиції України 16.10.2014 за № 1286/26063
44.	Положення про організацію роботи з охорони праці у військових частинах, військових навчальних закладах, установах, організаціях та на підприємствах Міністерства оборони України, затверджене наказом Міністра оборони України від 28.01.1998 № 20
45.	Керівництво з роботи центрів забезпечення паливом, баз, складів пального Збройних Сил України, затверджене наказом Міністерства оборони України від 25.01.2013 № 50

Додаток 2

до Методичних рекомендацій щодо порядку організації робіт з підвищеною небезпекою у військових частинах, установах, організаціях Збройних Сил України

**Примірний перелік питань,
які висвітлюються під час проведення цільового інструктажу виконавців
робіт з підвищеною небезпекою**

1	Мета роботи і час, відведений на її виконання
2	Основні небезпечні і шкідливі виробничі фактори, які можуть мати місце під час проведення робіт
3	Можливі відхилення в роботі структурного підрозділу, при яких роботи повинні бути припинені
4	Порядок евакуації постраждалих з небезпечної зони
5	Проведена підготовча робота (вжиті заходи безпеки)
6	Умови безпечного проведення робіт, застосування засобів індивідуального захисту, інструменту і пристосувань (їх призначення, правила застосування)
7	Порядок входу в небезпечні зони (місця) і виходу з них. Місця розміщення працюючих, спостерігачів, рятівників, порядок їх взаємодії, а також місця знаходження засобів зв'язку та сигналізації
8	Безпечні прийоми та методи роботи
9	Режим роботи і відпочинку
10	Дії виконавців при зміні умов виконання роботи, під час виникнення небезпечної ситуації. Порядок оповіщення та виклику відповідних осіб і служб під час виникнення небезпечної ситуації
11	Порядок закінчення роботи

Додаток 3
до Методичних рекомендацій щодо
порядку організації робіт з підвищеною
небезпекою у військових частинах,
установах, організаціях Збройних Сил
України

**Форма журналу обліку робіт з підвищеною
небезпекою військової частини (структурного підрозділу)**

Журнал обліку робіт з підвищеною небезпекою _____

назва структурного підрозділу

№ з/п	Обліковий номер дати видачі дозволу (проведення роботи)			Назва роботи, місце проведення, зміст роботи	Заходи безпеки	Особа, яка віддала розпорядження (посада, прізвище, ініціали), підпис	Відповідальна особа (керівник роботи, наглядач): посада, прізвище, ініціали, підпис	Члени бригади (посада, прізвище, ініціали, підпис)	Робота розпочата (дата, час)	Робота закінчена (дата, час)
	Наряд	Розпорядження	Роботи без оформлення письмового документу							
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11

Примітки:

1. У разі виконання робіт за нарядом заповнюються графи 1,2, 10, 11.
2. У разі виконання робіт за розпорядженням заповнюються графи 1,3, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11.
3. У разі виконання робіт без оформлення письмового дозволу заповнюються графи 1,4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11.

Додаток 4
до Методичних рекомендацій щодо порядку організації робіт з підвищеною небезпекою у військових частинах, установах, організаціях Збройних Сил України

Перелік поширених у військових частинах видів робіт з підвищеною небезпекою та основних нормативних актів, що регламентують їх безпечне виконання

№ з/п	Вид роботи з підвищеною небезпекою	Позначення, назва, затвердження (дата, організація) нормативного акта
1	Виконання газонебезпечних робіт	НПАОП 0.00-5.11-85 Типова інструкція з організації безпечного проведення газонебезпечних робіт (Типовая инструкция по организации безопасного проведения газоопасных работ), затверджена постановою Держгіртехнагляду СРСР від 20.02.1985 № 5
2	Роботи, пов'язані з підготовкою залізничних цистерн, контейнерів та інших ємностей до зливу-наливу вибухонебезпечних, токсичних і займистих рідин	
3	Роботи в колодязях, шурфах, траншеях, котлованах, бункерах, камерах і колекторах	
4	Роботи у замкнених просторах (ємностях, боксах, трубопроводах)	
5	Вогневі роботи на вибухопожежонебезпечних та вибухонебезпечних об'єктах	НПАОП 0.00-5.12-01 Інструкція з організації безпечного ведення вогневих робіт на вибухопожежонебезпечних та вибухонебезпечних об'єктах, затверджена наказом Мінпраці України від 06.06.2001 № 255, зареєстрована в Міністерстві юстиції України 23.06.2001 за № 541/5732
6	Електрозварювальні, газополум'яні, наплавочні і паяльні роботи	ДНАОП 1.1.10-1.04-01 Правила безопасной работы с инструментом и приспособлениями, затвержені наказом Міністерства праці і соціальної політики України від 05.06.2001 № 252; СНиП НІ-4-80 Техника безопасности в строительстве (Техніка безпеки в будівництві), затвержені постановою Держбуду СРСР від 09.06.1980 № 82; НПАОП 40.1-1.21-98 Правила безпечної експлуатації електроустановок споживачів, затвержені наказом Держнаглядохоронпраці України від 09.01.1998 № 4, зареєстровані в Міністерстві юстиції України 10.02.1998 за № 93/2533
7	Роботи верхолазні та на висоті	НПАОП 0.00-1.15-07 Правила охорони праці

№ з/п	Вид роботи з підвищеною небезпекою	Позначення, назва, затвердження (дата, організація) нормативного акта
		під час виконання робіт на висоті, затверджені наказом Держгірпромнагляду України від 27.03.2007 № 62, зареєстровані в Міністерстві юстиції України 04.06.2007 за № 573/13840; НПАОП 40.1-1.21-98 Правила безпечної експлуатації електроустановок споживачів, затверджені наказом Держнаглядохоронпраці України від 09.01.1998 № 4, зареєстровані в Міністерстві юстиції України 10.02.1998 за № 93/2533
8	Роботи по ремонту, фарбуванню, очистці від снігу та пилу дахів будівель, якщо немає огорож	НПАОП 0.00-1.15-07 Правила охорони праці під час виконання робіт на висоті, затверджені наказом Держгірпромнагляду України від 27.03.2007 № 62, зареєстровані в Міністерстві юстиції України 04.06.2007 за № 8 573/13840; СНиП НІ-4-80 Техніка безпеки в будівництві (Техніка безпеки в будівництві), затверджені постановою Держбуду СРСР від 09.06.1980 № 82
9	Земляні роботи, що виконуються в зоні розташування підземних комунікацій	СНиП Ш-4-80 Техніка безпеки в будівництві (Техніка безпеки в будівництві), затверджені постановою Держбуду СРСР від 09.06.1980 № 82; НПАОП 40.1-1.21-98 Правила безпечної експлуатації електроустановок споживачів, затверджені наказом Держнаглядохоронпраці України від 09.01.1998 № 4, зареєстровані в Міністерстві юстиції України 10.02.1998 за № 93/2533
10	Роботи на кабельних лініях і діючих електроустановках	НПАОП 40.1-1.32-01 Правила будови електроустановок. Електрообладнання спеціальних установок, затверджені наказом Мінпраці України від 21.06.2001 № 272 НПАОП 40.1-1.21-98 Правила безпечної експлуатації електроустановок споживачів, затверджені наказом Держнаглядохоронпраці України від 09.01.1998 № 4, зареєстровані в Міністерстві юстиції України 10.02.1998 за № 93/2533
11	Роботи з надзвичайно займистими, легкозаймистими, займистими та вибухонебезпечними речовинами	НПАОП 0.00-1.41-88 Общие правила взрывобезопасности для взрывопожароопасных химических, нефтехимических и нефтеперерабатывающих производств
12	Роботи, пов'язані з технічним обслуговуванням вибухонебезпечних виробництв, цехів, дільниць, об'єктів, засобів пожежної сигналізації та систем автоматичного пожежогасіння	(Загальні правила вибухобезпеки для вибухопожежонебезпечних хімічних, нафтохімічних і нафтопереробних виробництв), затверджені Держгіртехнаглядом СРСР 06.09.1988.
13	Транспортування балонів, контейнерів, ємностей із стисненими, зрідженими, отруйними, вибухонебезпечними та інертними газами, їх	Правила дорожнього перевезення небезпечних вантажів, затверджені наказом МВС України від 26.07.2004 № 822, зареєстровані в Міністерстві юстиції України

№ з/п	Вид роботи з підвищеною небезпекою	Позначення, назва, затвердження (дата, організація) нормативного акта
	заповнення та ремонт	20.08.2004 № 1040/9639
14	Обслуговування агрегатів і котлів, працюючих на газі та рідкому паливі	<p>НПАОП 0.00-1.60-66 Правила будови і безпечної експлуатації парових і водогрійних котлів, затверджені наказом Держгіртехнагляду СРСР від 30.08.1966 (зі змінами);</p> <p>НПАОП № 0.00-1.26-96 Правила будови і безпечної експлуатації парових котлів з тиском пари не більше 0,07 МПа (0,7 кгс/см²), водогрійних котлів і водопідігрівачів з температурою нагріву води не вище 115°C, затверджені наказом Держнаглядохоронпраці від 23.07.1996 № 125, зареєстрованим в Мінюсті 05.11.1996 за № 655/1680</p>
15	Роботи, пов'язані з монтажем, експлуатацією та ремонтом магістральних аміакопроводів і технологічних трубопроводів	НПАОП 24.0-1.19-05 Правила охорони праці під час експлуатації магістральних трубопроводів для транспортування рідкого аміаку (аміакопроводів), затверджені наказом Держнаглядохоронпраці України від 11.01.2005 № 2
16	Роботи з отруйними, шкідливими, токсичними та радіоактивними речовинами	<p>НПАОП 24.1-1.17-85 Правила безпеки, зберігання, перевезення і використання сильнодіючих отруйних речовин і хлору у військових частинах галузі, затверджені Мінсудпромом СРСР, 1985;</p> <p>НПАОП 24.1-1.24-93 Правила безпеки при виробництві, зберіганні, транспортуванні та застосуванні хлору, затверджені наказом Держнаглядохоронпраці України від 29.10.1993 № 105</p>
17	Роботи з виробництва, зберігання, використання та транспортування речовин, які відносяться до I та II класу небезпеки	НПАОП 24.1-1.24-93 Правила безпеки при виробництві, зберіганні, транспортуванні та застосуванні хлору, затверджені наказом Держнаглядохоронпраці України від 29.10.1993 № 105
18	Виготовлення виробів і деталей із пластмаси, гуми, на пресах, вулканізаторах, виливних і черв'ячних машинах, таблетмашинах, каландрах і вальцях	ГОСТ 12.3.030-83 ССБТ. Переработка пластических масс. Требования безопасности
19	Обслуговування і ремонт акумуляторних батарей	<p>НПАОП 60.2-1.28-97 Правила охорони праці на автомобільному транспорті, затверджені наказом Держнаглядохоронпраці України від 13.01.1997 № 5;</p> <p>НПАОП 40.1-1.21-98 Правила безпечної експлуатації електроустановок споживачів, затверджені наказом Держнаглядохоронпраці України від 09.01.1998 № 4, зареєстровані в Міністерстві юстиції України 10.02.1998 за № 93/2533</p>
20	Гальванічні роботи, чистка вентиляційних каналів і повітропроводів	НПАОП 0.00-1.18-98 Правила будови, монтажу, ремонту і безпечної експлуатації вибухозахисених вентиляторів, затверджені наказом Держнаглядохоронпраці України

№ з/п	Вид роботи з підвищеною небезпекою	Позначення, назва, затвердження (дата, організація) нормативного акта
		№ 183 від 11.09.1998
21	Роботи з окислюючими речовинами	НПАОП 24.1-1.10-87 Правила безпеки для кислотних виробництв галузі, затверджені Мінмашинобудування СРСР 09.09.1987
22	Комплекс робіт щодо виробництва, переробки, розподілу, зберігання і застосування продуктів розділення повітря	НПАОП 24.1-1.30-88 Правила безпеки при виробництві та споживанні продуктів розділення повітря, затверджені Держгіртехнагляд СРСР 12.04.1988
23	Вантажно-розвантажувальні роботи за допомогою машин і механізмів	Правила будови і безпечної експлуатації вантажопідіймальних кранів, машин і механізмів, затверджені наказом Міністра оборони України від 03.02.2004 № 35

Додаток 5

до Методичних рекомендацій щодо порядку організації робіт з підвищеною небезпекою у військових частинах, установах, організаціях Збройних Сил України

Орієнтовний перелік робіт з підвищеною небезпекою, які виконуються згідно наряду-допуску (розпорядження)

Роботи, які виконуються у тепловому господарстві:

1. Газонебезпечні роботи;
2. Ремонт котельних агрегатів (робота всередині топок, барабанів, електрофільтрів, газоходів, повітроводів, систем пилоприготування, золотловлювання, золовидалення; роботи на поверхнях нагріву і трубопроводах у межах котла);
3. Ремонт турбін і допоміжного турбінного обладнання (конденсаторів, теплообмінних апаратів, мастильних систем);
4. Ремонт конвеєрів, живильників, елеваторів, дробарок, грохотів, вагоноперекидачів, пристроїв, що скидають паливо зі стрічкових конвеєрів;
5. Ремонт електромагнітних сепараторів, вагів стрічкових конвеєрів, тріско- і кореневловлювачів, а також механізованих пробовідбірників твердого палива;
6. Ремонтні роботи в мазутному господарстві;
7. Ремонт насосів (живильних, конденсатних, циркуляційних, мережних) і змішувачів;
8. Ремонт обертових механізмів (дугтьових і млинових вентиляторів, димососів, млинів);
9. Вогневі і газонебезпечні роботи на обладнанні, у зоні діючого обладнання і у виробничих приміщеннях;
10. Установлення та знімання заглушок на трубопроводах (крім трубопроводів води з тиском, не більшим від атмосферного, і температурою до + 45 °С);
11. Демонтаж, монтаж обладнання в зоні діючого устаткування;
12. Врізання гільз і штуцерів для приєднання приладів, установлення та знімання вимірювальних діафрагм витратомірів;
13. Установлення, знімання, перевірка і ремонт апаратури автоматичного регулювання, дистанційного керування, захисту, сигналізації та контролю, що потребує зупинення, обмеження продуктивності та зміни схеми і режиму роботи обладнання;
14. Ремонт трубопроводів і арматури без знімання її з трубопроводів, ремонт або заміна імпульсних ліній (газо-, мазуто- і паропроводів, трубопроводів пожежогасіння, дренажних ліній, трубопроводів з отруйним і

агресивним середовищем, трубопроводів гарячої води з температурою понад + 45 °С);

15. Комплексне випробування технологічного захисту після капітального ремонту або монтажу обладнання;

16. Налагоджування схем автоматики, захисту, сигналізації і випробування комплектів автоматики;

17. Роботи з ремонту датчиків, пов'язані з виведенням з дії або продуванням імпульсних ліній (крім повітропроводів і пилопроводів);

18. Ремонт теплопроводів;

19. Гідропневматичне промивання трубопроводів;

20. Випробування теплової мережі на розрахунковий тиск і розрахункову температуру теплоносія;

21. Роботи в місцях, небезпечних щодо загазованості, вибухонебезпеки і ураження електричним струмом і з обмеженим доступом для відвідування;

22. Роботи в камерах, колодязях, апаратах, бункерах, резервуарах, баках, колекторах, тунелях, трубопроводах, каналах та ямах, конденсаторах турбін та інших металевих ємностях;

23. Дефектоскопія обладнання;

24. Хімічне очищення обладнання;

25. Нанесення антикорозійних покриттів;

26. Теплоізоляційні роботи;

27. Завантажування, довантажування та вилучення фільтрувального матеріалу під час відкривання фільтрів;

28. Ремонтні роботи в хлораторній, гідразинній та аміачній установках;

29. Ремонт димових труб, градирень, будівель та споруд.

Будівельно-монтажні роботи:

1. Будівельно-монтажні роботи в охоронних зонах повітряних ліній електропередач, газопроводів, а також складів легкозаймистих або горючих рідин, горючих або зріджених газів.

2. Будівельно-монтажні роботи, що виконуються в колодязях, шурфах або закритих ємностях.

3. Будівельно-монтажні роботи, що виконуються на території діючого підприємства, коли в наявності чи може виникнути виробнича небезпека від діючого підприємства.

4. Будівельно-монтажні роботи, що виконуються в будівлях і спорудах, що знаходяться в аварійному стані.

5. Будівельно-монтажні роботи, що виконуються в межах зон з постійно діючими небезпечними виробничими факторами.

6. Установлення і робота стрілового крана на відстані менше 30 м від крайнього проводу лінії електропередачі.

7. Виконання ремонту мостових і консольних пересувних кранів, згідно з графіком ремонтів.

Роботи в електроустановках:

1. Ремонт в електроустановках без зняття напруги.
2. Робота на дільницях повітряних ліній, що проходять по території розподільчого устаткування.
3. Роботи на кінцевих муфтах і зароблених кабельних лініях, розміщених в РУ і на КЛ, що проходять по території підстанцій і в кабельних каналах РУ.
4. Роботи на пристроях зв'язку в РУ.
5. Роботи в колах електровимірювальних приладів, лічильників, увімкнених через вимірювальні трансформатори без таких випробувальних блоків або таких спеціальних затискачів, які дозволяють шунтувати кола струму і вимикати кола напруги.
6. Роботи на порталах РРУ і на будівлях ЗРУ.
7. Роботи на повітряних лініях (ПЛ):
  - без зняття напруги на струмовідних частинах і поблизу них;
  - без зняття напруги віддалік від струмовідних частин, що перебувають під напругою;
  - з підйманням вище ніж 3 м від рівня землі;
  - з розбиранням конструкцій частин опори;
  - з відкопуванням стійок опори на глибину більше ніж 0,5 м;
  - з розчищенням траси ПЛ, коли обрубання гілок та сучків пов'язане з небезпечним наближенням людей до проводів або можливістю падіння гілок і сучків на проводи.
9. Роботи в електроустановках підстанцій і на кабельних лініях напругою понад 1000 В:
  - зі зняттям напруги;
  - без зняття напруги віддалік від струмовідних частин, що перебувають під напругою, коли потрібне встановлення тимчасових огорожень;
  - із застосуванням в РУ механізмів і вантажопідіймальних машин.
  - без зняття напруги на струмовідних частинах та поблизу них.
10. Роботи в електроустановках напругою до 1000 В на збірних шинах РУ розподільчих щитів, збірок, а також на приєднаннях перелічених пристроїв, по яких на збірні шини може бути подана напруга.
11. Збірка та установка конструкцій за межами охоронної зони ЛЕП при віддалі між найближчими крайніми проводами лінії і місцем встановлення конструкції, що рівне або менше півтори висоти конструкцій, що встановлюються.
12. Монтаж проводів та тросів повітряних ЛЕП, зв'язку та радіофікації в зоні впливу діючих повітряних ЛЕП напругою 110 кВ та вище.

Роботи з переміщення вантажів з використанням та без використання вантажопідіймальних машин:

1. Ремонт вантажопідіймальних машин (крім колісних та гусеничних самохідних), кранових візків, підкранових шляхів, скреперних установок, перевантажувачів, підіймачів, фунікулерів, канатних доріг;

2. Підйом, опускання та переміщення великовагових (вище встановлених законодавством норм підйому вантажів та переноски вантажів вручну) предметів (вантажів) без використання підйомно-транспортного обладнання.

3. Буксирування машин, механізмів і обладнання і транспортування негабаритних вантажів.

4. Підйом вантажів двома вантажопідіймальними машинами.

5. Підйом і встановлення мачт, ферм та інших важковагових конструкцій, габарити яких перевищують довжину стріли крана.

6. Монтаж і демонтаж важкого обладнання, в тому числі погрузних мотор-насосів в скважинах.

7. Лісосічні роботи.

8. Навантаження і розвантаження круглого лісу (кряжу) без використання вантажопідіймальних машин.

Роботи на висоті, в траншеях та котлованах:

1. Складання і розбирання риштувань заввишки понад 2,0 м;

2. Закріплення стінок траншей і котлованів;

3. Земляні роботи в зоні підземних комунікацій;

4. Роботи на висоті (більше 5 м) при відсутності будівельних лісів, риштувань без застосування телескопічних підіймальних пристроїв.

5. Ремонтно-будівельні та прибиральні роботи на дахах будівель і споруд висотою більше ніж 5 м.

6. Робота в котлованах, траншеях, ямах глибиною більше 2 м.

7. Земляні роботи на ділянках з патогенним зараженням ґрунту (звалища, скотомогильники тощо).

8. Роботи на лініях залізниці, що експлуатуються.

Роботи з отруйними та агресивними речовинами:

1. Злив, зачистка, нейтралізація резервуарів, тари та інших ємкостей з-під нафтопродуктів, а також кислот, лугів та інших агресивних речовин та сумішей.

2. Ізоляційні роботи, пов'язані з використанням бітумних мастик, епоксидних смол та інших токсичних матеріалів.

3. Пропитка деревини антисептичними та вогнезахисними сумішами.

4. Роботи по нейтралізації тари (виробів) з-під агресивних рідин (компонентів).

5. Преретарювання та відбір проб дегазуючих речовин (гексахлормеламіла ДТ-6, дихлораміна ДТ-2 і ДТХ-2, дитретіосировной соли гипохлорита кальция ДТС-ГК тощо).

Роботи з легкозаймистими та вибухонебезпечними речовинами:

1. Проведення зварювальних та інших вогневих робіт, пов'язаних із нагріванням деталей до температур, спроможних викликати займання

матеріалів та конструкцій в тимчасових місцях, коли вогневі роботи проводяться безпосередньо в будівлях, які зводяться або експлуатуються, спорудах та на території об'єктів з метою монтажу будівельних конструкцій, ремонту устаткування тощо.

2. Електрогазозварювальні та інші вогневі роботи всередині і зовні резервуарів, тари та інших ємкостей з-під паливних, вибухових та агресивних речовин.

3. Знищення шляхом спалювання вибухових речовин і порохів.

4. Випробування та експериментальні дослідження всіх видів боєприпасів, порохів, вибухових речовин, ракетних палив і піротехнічних речовин, а також виробів та їх елементів, що споряджені цими речовинами.

5. Преретарювання та відбір проб легкоспалахуючих рідин та сумішей (легкий бензин, діхлоретан, полідегазуюча рецептура РД та РД-2, вогнева суміш ББЦ тощо) .

6. Ремонт і чистка ацетиленових генераторів.

7. Роботи з використанням будівельно-монтажного пістолета.

8. Відстріл (гідровідстріл) артилерійських гармат після їхнього ремонту на полігоні.

9. Виконання разових особливо небезпечних та складних технологічних операцій (дослідна розрядка елементів боєприпасів, відливка великогабаритних предметів та їхня обробка на станках тощо).

10. Підготовка до випробування і випробування всіх видів боєприпасів, порохів, вибухових речовин та піротехнічних засобів.

11. Розвантаження, перевірка на безпечність і сортування боєприпасів третьої категорії і всіх боєприпасів, поступаючих з військ.

12. Вигвинчування з кінечно споряджених пострілів, снарядів та мін взривателів (трубок).

13. Розрядка боєприпасів, що містять капсулі, димний порох або піротехнічні засоби.

14. Ремонт кумулятивних снарядів та мін, а також пострілів з ними.

15. Ремонт гранатометних пострілів.

16. Ремонт ПТУРС і бойових частин до них.

17. Розсвердлювання стопорних гвинтів при розборці реактивних снарядів.

18. Виплавка вибухової речовини з снарядів, мін, головних частин реактивних снарядів і ручних гранат.

19. Розрядка димових, запалювальних і освітлювальних снарядів і мін.

20. Розмішування, розважування і сортування нітроцелюлозних порохів.

21. Розклинювання нітроцелюлозних порохів при в'язці пучків.

22. Розрядка (розборка) на деталі взривателів (трубок), засобів запалювання(що містять капсулі або електрозапали) і піротехнічних засобів.

23. Випробування вогневого ланцюга взривателя (трубок).

24. Випробування капсуля на чутливість до наколу жалом або промінню вогню.

25. Випробування піротехнічних засобів на дію (стрільбою).

26. Випробування піротехнічних засобів фотометрією.

27. Усі контрольно-лабораторні роботи з димним і нітроцелюлозними порохами і безоболонковими трасерами.

28. Знищення боєприпасів шляхом підриву, випалювання та спалювання.

29. Розвантаження і сортування боєприпасів, небезпечних в транспортуванні і обслуговуванні.

Роботи у газовому господарстві:

1. Приєднання заново побудованих газопроводів до діючої газової мережі.

2. Пуск газу в газопроводи і інші об'єкти систем газопостачання при введенні в експлуатацію, після ремонту і їх консервації, а також виконання пусконаладжувальних робіт.

3. Технічне обслуговування і ремонт газопроводів, обладнання ГРП (ГРУ), газовикористовуючих агрегатів, а також технічне обслуговування і ремонт вибухозахищеного електрообладнання.

4. Усунення закупорок, установка і зняття заглушок і від'єднання від газопроводів діючого газового обладнання, приладів і апаратів.

5. Відключення, продувка і демонтаж газопроводів.

6. Виконання зливоналивних операцій на резервуарних установках, ГНС, ГНП, АГЗС, ЗВГ, а також злив ЗВГ з несправних балонів.

7. Ремонт, огляд і провітрювання колодязів, перевірка і видалення води і конденсату з зовнішніх газопроводів, відкачка і злив невикористаних залишків ЗВГ.

8. Підготовка і проведення технічного огляду резервуарів.

9. Розкопка ґрунту в місцях витоків газу перед їх усуненням.

10. Виконання вогневих робіт на ГРП, ГНС, ГНП і АГЗС ЗВГ.

Інші роботи:

1. Технічне опосвідчення парових та водогрійних котлів та посудин, що працюють під тиском, що не реєструються в органах держнаглядохоронпраці, а також випорожнення балонів, що мають залишки газів (при несправному вентилі).

2. Водозабірні роботи; роботи, що проводяться з використанням плавзасобів.

3. Ремонт водозабірних споруд.

Додаток 6
до Методичних рекомендацій щодо
порядку організації робіт з підвищеною
небезпекою у військових частинах,
установах, організаціях Збройних Сил
України

ЗАТВЕРДЖУЮ
Гол. інженер (командир, заступник
командира, начальник служби
військової частини)

(підпис, ім'я та по батькові, прізвище)
“ ____ ” _____ 20__ р.

НАРЯД - ДОПУСК
на право виконання робіт підвищеної небезпеки (загальна форма)

_____ ,
(найменування підприємства, організації)

1. Відповідальному виконавцю робіт _____
(посада, професія,

_____ ,
прізвище , ім'я та по батькові)

групою (бригадою тощо) у складі _____ чоловік доручається:

_____ ,
(найменування роботи, місце її проведення)

2. Необхідні для виконання робіт:

інструмент _____

машини, устаткування _____

захисні засоби _____

3. Під час підготовки та виконання робіт роботодавцю забезпечити
умови праці та заходи безпеки: _____

_____ ,
(основні заходи та засоби забезпечення безпеки праці)

4. Особливі умови _____

5. Початок роботи з ____ год . ____ хв. " ____ " _____ року.

Закінчення роботи з ____ год . ____ хв. " ____ " _____ року.

6. Відповідальним керівником робіт призначається _____

(посада, прізвище, ім'я та по батькові)

7. Наряд - допуск видав _____

(посада, прізвище, ім'я та по батькові, підпис)

8. Наряд - допуск одержав: відповідальний керівник робіт _____

(посада, прізвище, ім'я та по батькові, підпис)

9. Заходи забезпечення безпеки праці та порядок виконання робіт погоджені: відповідальна особа діючого підприємства (цеху, дільниці тощо) _____

(посада, прізвище, ім'я та по батькові, підпис)

10. Інструктаж про заходи безпеки на робочому місці відповідно до інструкцій

(назва інструкції та/або короткий зміст доповнень до неї,

_____ провели

що обов'язкові для виконання)

відповідальний керівник роботи _____,

(дата, підпис)

відповідальна особа діючого підприємства (цеху, дільниці тощо) _____

(дата, підпис)

11. Інструктаж пройшли працівники бригади (ланки тощо):

N з/п	Прізвище, ім'я, по батькові	Кваліфікація	З умовами роботи ознайомлений, інструктаж отримав	Інструктаж провів, підпис

			підпис дата	

-----				

12. Робочі місця та умови праці перевірені. Заходи безпеки, зазначені в наряді - допуску, забезпечені.

Дозволяю приступити до робіт _____

(посада, прізвище, ім'я та по

батькові представника діючого підприємства, який допускає

до роботи, дата, підпис)

Відповідальний керівник робіт _____
(дата, підпис)

Відповідальний виконавець робіт _____
(дата, підпис)

13. Роботи розпочаті о ___ год. ___ хв. " ___ " _____ року.

Відповідальний керівник робіт _____
(дата, підпис)

14. Роботи закінчені, робочі місця перевірені (інструмент,
устаткування тощо прибрані), працівники виведені.

Наряд - допуск закритий о ___ год. ___ хв. " ___ " _____ року.

Відповідальний виконавець робіт _____
(дата, підпис)

Відповідальна особа діючого підприємства _____
(дата, підпис)

Додаток 7
до Методичних рекомендацій щодо
порядку організації робіт з підвищеною
небезпекою у військових частинах,
установах, організаціях Збройних Сил
України

ЗАТВЕРДЖУЮ
Гол. інженер (командир, заступник
командира, начальник служби
військової частини)

_____ (підпис, ім'я та по батькові, прізвище)
“ _____ ” _____ 20__ р.

НАРЯД-ДОПУСК № _____
на ведення вогневих робіт на вибухопожежонебезпечних
та пожежонебезпечних об'єктах

1. Об'єкт (цех, відділення, дільниця, установка) _____

2. Місце роботи _____
(цех, апарат, комунікація і т. ін.)

3. Зміст роботи _____

4. Відповідальний за підготовку до проведення вогневих робіт

_____ (посада) (прізвище, ініціали)

5. Відповідальний за ведення вогневих робіт

_____ (посада) (прізвище, ініціали)

6. Перелік і послідовність підготовчих заходів і заходи
безпеки при виконанні вогневих робіт:

а) при підготовчих роботах _____

б) при веденні вогневих робіт _____

в) після закінчення робіт _____

7. Начальник об'єкта _____

(підпис)

8. Склад бригади і відмітка про проходження інструктажу

N	Прізвище, ім'я, по батькові	Кваліфікація	З умовами роботи ознайомлений, інструктаж отримав	Інструктаж провів, підпис
			підпис	дата

9. Результати аналізу повітря

Дата і час відбору проб	Місце відбору проб	Результати аналізу повітря	Підпис особи, яка проводила аналіз

10. Заходи, що передбачені в п.6а, виконані

(дата, підпис особи, відповідальної за підготовку вогневих робіт)

11. Робоче місце підготовлено до проведення вогневих робіт

(дата, підпис особи, відповідальної за проведення вогневих робіт)

12. Дозволяю ведення вогневих робіт

(дата, підпис начальника об'єкта)

з _____ ГОД. ДО _____ ГОД.

13. Узгоджено:

Представник пожежної охорони _____

(дата, підпис)

Інженер з охорони праці _____

(дата, підпис)

14. Наряд-допуск (дозвіл) подовжений

Дата і місце проведення робіт	Результати аналізу повітряного	Можливість проведення робіт підтверджую	Відповідальний	Відповідальний	Представник	Керівник

Додаток 8
до Методичних рекомендацій щодо
порядку організації робіт з підвищеною
небезпекою у військових частинах,
установах, організаціях Збройних Сил
України

ЗАТВЕРДЖУЮ
Гол. інженер (командир, заступник
командира, начальник служби
військової частини)

(підпис, ім'я та по батькові, прізвище)
“ _____ ” _____ 20__ р.

НАРЯД - ДОПУСК² № _____
(для робіт в електроустановках)

Керівнику робіт (наглядачеві) _____
(посада, прізвище, ініціали; група з ел. безпеки*)

допускачеві _____
(посада, прізвище, ініціали; група з ел. безпеки*)

з членами бригади _____
(посада, прізвище, ініціали; група з ел. безпеки*)

_____ (посада, прізвище, ініціали; група з ел. безпеки*)
доручається

Роботу розпочати: дата³ _____ час _____

Роботу закінчити: дата _____ час _____

Таблиця 1. Заходи щодо підготовки робочих місць
(перелічити всі робочі місця)

Найменування електроустановок, в яких потрібно провести вимкнення та встановити заземлення	Що повинно бути вимкнено і де заземлено
1	2

Окремі вказівки

Наряд видав: дата _____ час _____

Підпис _____

(посада, прізвище, ініціали; група з ел. безпеки*)

Наряд продовжив до: _____ час _____

Підпис _____

(посада, прізвище, ініціали; група з ел. безпеки*)

дата

М.П.

*Група з електробезпеки вказується прописом.

Таблиця 2. Дозвіл на підготовку робочих місць і на допуск

Дозвіл на підготовку робочих місць і на допуск видав (посада, прізвище або підпис) (перелічити всі робочі місяця)	Дата Час	Підпис працівника, який отримав дозвіл на підготовку
1	2	3

Робочі місяця підготовлені. Під напругою залишились

Допускач _____

(підпис: прізвище, ініціали)

Керівник робіт (наглядач) _____

(підпис: прізвище, ініціали)

Таблиця 3. Інструктаж членів бригади (цільовий) при первинному допуску

Члена бригади (прізвище, ініціали)	Підпис осіб, які пройшли інструктаж	Члени бригади (прізвище, ініціали)	Підпис осіб, які пройшли інструктаж
1	2	1	2

Підписи осіб, які провели інструктаж:

Допускач _____

Керівник робіт (наглядач) _____

Таблиця 4. Щоденний допуск до роботи і її закінчення

Бригада проінструктована і допущена на робоче місце				Робота закінчена, бригада виведена	
Назва робочого місця	Дата, час	Підписи		Дата, час	Підпис керівника робіт (наглядача)
		Допускача	Керівника робіт (наглядача)		
1	2	3	4	5	6

Таблиця 5. Зміни в складі бригади

Введений до бригади (<i>прізвище, ініціали; група (прописом)</i>)	Виведений з бригади (<i>прізвище, ініціали; група (прописом)</i>)	Дата, час	Дозволив (<i>підпис</i>)
1	2	3	4

Роботу повністю закінчено, бригаду виведено; заземлення, встановлені бригадою, зняті, повідомлено (кому)

_____ (посада)

_____ (прізвище)

Керівник робіт (наглядач) _____
(підпис)

Вказівки щодо заповнення наряду-допуску для робіт в електроустановках

1. Записи в наряді-допуску мають бути розбірливими. Забороняється заповнення бланку наряду-допуску олівцем та виправлення тексту.

2. Система нумерації нарядів-допусків встановлюється керівництвом підприємства.

3. Під час зазначення дат вказується число, місяць і дві останні цифри, що позначають рік. Наприклад: 02.03.96, 26.04.96.

4. Прізвища осіб, зазначених в наряді, пишуться у називному відмінку; записуються їх ініціали і група з електробезпеки.

5. Диспетчерські назви електрообладнання допускається записувати в усталеній скороченій формі. Наприклад: МВ-110 Т-2 (масляний вимикач трансформатора Т-2), Тр-р 21 Т (трансформатор 21 Т).

6. В разі нестачі рядків в таблицях або тексті наряду дозволяється прикласти до нього додатковий бланк наряду за тим же самим номером та підписом особи, яка видає наряд, для продовження записів. До того ж в останніх рядках таблиць або в кінці рядка основного бланку слід записати "Див. додатковий бланк".

7. В рядку "Підрозділ" вказується структурний підрозділ підприємства (цех, район, дільниця), в електроустановці якого мають провадитись роботи.

8. В рядку "допускачеві" вказується посада, прізвище, Ініціали, група з електробезпеки допускача зі складу оперативників або керівника робіт зі складу оперативно-ремонтників, котрий суміщує обов'язки допускача.

9. В рядках "з членами бригади" зазначаються посади, прізвища, ініціали членів бригади та їх групи з електробезпеки.

Під час виконання робіт із застосуванням автомобілів, механізмів і самохідних кранів зазначається, хто з членів бригади є водієм (кранівником, стропальником), а також тип механізму або самохідного крана, на якому він працює. Наприклад: Петренко К.В. гр. II, водій телескопічної вишки ТВ-26; Крилов А.С. гр. II, кранівник крана АК-51.

10. В рядках "доручається" вказується:

- для електроустановок електростанцій, підстанцій і КЛ вказується назва електроустановки та її приєднань, в яких треба буде працювати, зміст роботи. Наприклад: ЦС Заводська, ВРУ 110 кВ, шиноз'єднувальний вимикач, заміна вводів ф. "В";

- для ПЛ вказується найменування лінії і межа її дільниці, де треба буде працювати (номери опор, на яких або між якими, враховуючи їх, буде провадитися робота; окремі прольоти, наприклад: прольот між кінцевою опорою та порталом ВРУ), а також зміст роботи, наприклад: ПЛ 35 кВ Заводська-Центральна, опори № 12 - 23, перетяжка проводів. Для багатоколових ПЛ вказується також назва кола, а під час пофазного ремонту - і розташування фази на опорі.

11. В рядках "Роботу розпочати" і "Роботу закінчити" вказується дата і час початку та закінчення роботи за даним нарядом.

12. Під час роботи в електроустановках електростанцій, підстанцій та на КЛ в таблиці 1 «Заходи щодо підготовки робочих місць» зазначаються:

- в графі 1 - назви електроустановок, в яких необхідно провести операції з комутаційними апаратами і встановити заземлення;

- в графі 2 - диспетчерська назва (позначення) комутаційних апаратів, приєднань, обладнання, з якими провадяться операції, і місця, де мають бути встановлені заземлення. Операції вимкнення у вторинних колах, в пристроях РЗА, телемеханіки, зв'язку вказувати в таблиці не обов'язково.

Під час роботи на КЛ і ПЛ, що вимикаються і заземлюються в РУ працівниками, які не обслуговують ці лінії (наприклад, черговими електростанцій і підстанцій), таблицю 1 слід заповнити таким чином:

- в графі 1 зазначається назва електростанції або підстанції, в яких вимикається лінія;

- в графі 2 в рядку, що відповідає назві електростанції або підстанції, вказується диспетчерська назва (позначення) лінії.

13. Під час робіт на ПЛ в таблиці 1 зазначається :

- в графі 1 - назви ліній, кіл, проводів, що записані в рядку наряду "доручається", а також назви інших ПЛ або кіл, що підлягають вимкненню і заземленню в зв'язку з виконанням робіт на ПЛ або кодів, які ремонтуються (наприклад, ПЛ що перетинають лівію) яка ремонтується, або проходять поблизу від неї, інших кіл багатоколових ПЛ тощо);

- в графі 2 для ПЛ, які вимикаються і заземлюються допускачем зі складу оперативно-ремонтних працівників - назва комутаційних апаратів в РУ І на самій ПЛ, з якими провадяться операції, та номери опор, на яких мають бути встановлені заземлення. В цій самій графі мають бути вказані номери опор або прольоти, де керівник робіт повинен на робочому місці встановити заземлення на проводи і троси відповідно до 4.7.3, 4.7.4, 4.7.6, 4.7.9 цих Правил.

Якщо місця встановлення заземлень під час видавання наряду визначити не можна або робота буде проводитися з переміщенням заземлень, то в графі вказується "Заземлити на робочих місцях".

В графі 2 мають бути вказані також місця, де керівник робіт повинен встановити заземлення на ПЛ, які перетинають лінію, що ремонтується, або проходять поблизу неї. Якщо ці ПЛ експлуатуються іншим підприємством (службою), в рядку наряду "Окремі вказівки" має бути вказано про необхідність перевірки заземлень, що встановлюються працівниками цього підприємства (служби).

14. В таблицю 1 мають бути занесені операції з комутаційними апаратами, які необхідні для безпосередньої підготовки робочого місця. Перемикання, які виконуються в процесі підготовки робочого місця, пов'язані зі зміною схем (наприклад, переведення приєднань з однієї системи шин на іншу, переведення живлення дільниці мережі з одного джерела живлення на інше тощо), в таблицю не записуються.

Якщо допускачеві зі складу оперативно-ремонтних працівників під час видавання наряду доручається допуск на вже підготовлені робочі місця, то в таблиці 1 та особа, яка видає наряд, записує вимкнення і заземлення, необхідні для підготовки робочих місць, і вказує, які з цих операцій вже виконані.

Для робіт, що не вимагають підготовки робочого місця, в графах таблиці 1 робиться запис "Не вимагається".

15. В рядках "Окремі вказівки" записуються:

- додаткові заходи, що забезпечують працівників (встановлення огорож, перевірка повітря в приміщенні на відсутність водню, заходи пожежної безпеки тощо);

- етапи робіт і окремі операції, що їх слід виконувати під керівництвом особи, яка видала наряд;

- дозвіл керівникові робіт (наглядачеві) на повторний допуск бригади до роботи на підготовлене робоче місце;

- дозвіл ввімкнути електроустановку або частину її (окремі комутаційні апарати) без дозволу або розпорядження чергового;

- дозвіл керівнику робіт на зняття заземлень на період випробувань електроустаткування;
- дозвіл керівникові робіт оперувати комутаційними апаратами;
- дозвіл на призначення особи, відповідальної за безпеку проведення робіт з переміщенням вантажів кранами;
- у випадку видавання наряду наглядачеві — відповідальний працівник, який очолює бригаду;
- вказівка керівнику робіт про необхідність узгодити роботу, що суміщається;
- залишені під напругою проводи, троси ПЛ, що ремонтується, фази лінії під час пофазного ремонту; ПЛ, з якими перетинається в прольотах лінія, що ремонтується;
- вказівка про необхідність перевірки заземлень ПЛ інших підприємств;
- вказівка про те, що лінія, яка ремонтується, перебуває в зоні наведеної напруги, із зазначенням рівня наведеної напруги;
- дозвіл керівнику робіт на переведення бригади на інше робоче місце.

Особі, яка видає наряд, дозволяється на свій розсуд вносити в ці рядки і інші записи, пов'язані з роботою, що виконується.

16. В рядках "Наряд видав" і "Наряд продовжив до" відповідно, особи, які видають або продовжують наряд, вказують дату і час підписання наряду.

17. Таблиця 2 заповнюється під час одержання дозволу на підготовку робочого місця і на допуск.

В графі 1 допускатч вказує посаду та прізвище особи, яка видала дозвіл на підготовку робочих місць і на допуск. Під час видавання дозволу особисто в графі 1 розписується працівник, який видав дозвіл, із зазначенням своєї посади. Приводиться перелік робочих місць. В графі 2 вказуються дата і час видачі дозволу. В графі 3 розписуються працівники, які одержали дозвіл на підготовку робочих місць і на допуск. Під час підготовки робочих місць кількома особами або працівниками різних цехів в графі 3 розписуються всі, хто готував робочі місця.

Якщо дозволи на підготовку робочого місця і на допуск запитуються неодноразово, то в графі 2 заповнюють два рядки: один - про дозвіл на підготовку робочого місця, другий - про дозвіл на допуск.

18. Під час робіт в електроустановках електростанцій, підстанцій і на КЛ в рядках "Робочі місця підготовлені. Під напругою залишилися:" допускатч вказує струмовідні частини, що залишилися під напругою, приєднання, яке ремонтується, і найближчі до місця роботи струмовідні частини або обладнання сусідніх приєднань незалежно від того, вимкнені вони чи ні.

Під час робіт на ПЛ в цих рядках записуються струмовідні частини, вказані особою, яка видала наряд, а в рядках "Окремі вказівки", за необхідності, і інші струмовідні частини.

Допускатч і керівник робіт (наглядач) розписуються під рядками "Робочі місця підготовлені. Під напругою залишилися:" тільки під час первинного допуску.

19. Цільовий інструктаж членів бригади оформляється в таблиці 3 наряду тільки під час первинного допуску та в разі введення до складу бригади нового працівника. Про проведений інструктаж допускатч і керівник робіт розписуються у відповідних рядках в кінці таблиці 3.

20. В таблиці 4 оформляється щоденний допуск до роботи і її закінчення, в тому числі - допуск під час переведення на інше робоче місце.

Якщо керівник робіт одночасно виконує обов'язки допускатча (а також якщо керівнику робіт дозволено допустити бригаду в разі повторного допуску), то він розписується під час допуску в графах 3 і 4.

Закінчення робіт, пов'язане із закінченням робочого дня, керівник робіт (наглядач) оформляє в графах 5 і 6.

21. В таблиці 5 "Зміни в складі бригади" дозвіл на зміни складу бригади дає працівник, що має право видавати наряд, і розписується в графі 4. Під час передавання дозволу по телефону або радіо керівник робіт в графі 4 зазначає прізвище цього працівника.

Під час введення в бригаду або виведення з неї водія автомобіля, машиніста механізму, кранівника вказується також тип закріпленого за ним автомобіля, механізму чи самохідного

крана.

22. Після повного закінчення роботи керівник робіт (наглядач) розписується в призначених для цього рядках наряду, зазначаючи час і дату оформлення.

Якщо під час оформлення повного закінчення роботи черговий чи допускатч зі складу оперативно-ремонтних працівників відсутні або керівник робіт суміщує обов'язки допускатча, то керівник робіт чи наглядач виконує це оформлення тільки в своєму примірнику наряду, зазначаючи час і дату, посаду і прізвище працівника, якому він повідомив про повне закінчення робіт.

Якщо під час оформлення в наряді повного закінчення роботи присутній черговий чи допускатч зі складу оперативно-ремонтних працівників, то керівник робіт або наглядач виконує це оформлення в обох примірниках наряду.

Якщо бригада заземлень не встановлювала, то слова "заземлення, встановлені бригадою, зняті"

Додаток 9
до Методичних рекомендацій щодо
порядку організації робіт з підвищеною
небезпекою у військових частинах,
установах, організаціях Збройних Сил
України

ЗАТВЕРДЖУЮ
Командир військової частини)

(підпис, ім'я та по батькові, прізвище)
“ _____ ” _____ 20__ р.

ПРОГРАМА НАВЧАННЯ

для електромонтерів, електромеханіків, які зайняті на роботах з
підвищеною небезпекою

№ п/п	Тема навчання	Години	Примітки
1.	Законодавство про охорону праці. Основні положення Закону України “Про охорону праці”, нормативні акти з охорони праці.	2	
2.	Законодавство про працю.	1	
3.	Нормативні акти України з електробезпеки :		
3.1.	Основні вимоги безпеки під час обслуговування електроустановок.	1	
3.1.	Виконання робіт.	1	
3.2.	Організаційні заходи, що забезпечують працівників під час роботи.	2	
3.3.	Технічні заходи, що створюють безпечні умови виконання робіт.	2	
3.4.	Проведення робіт щодо запобігання аваріям та ліквідації їхніх наслідків. Короткочасні роботи.	1	
3.5.	Правила безпеки під час виконання окремих видів робіт в електроустановках.		
3.5.1	Повітряні лінії електропередач	1	
3.5.2	Роботи на кабельних лініях електропередач	1	
3.5.3	Роботи з електроінструментом.	1	
3.5.4	Роботи в електроустановках, пов’язані з підйманням на висоту.	1	
3.5.5	Роботи в електроустановках із застосуванням механізмів і вантажопідіймальних машин.	1	

3.5.6.	Роботи з вимірювальними приладами, пристроями релейного захисту, автоматики, телемеханіки і зв'язку, з електролічильниками.	2	
4.	Інструкції, які діють в підрозділі (згідно переліку)	2	
5.	Надання першої медичної допомоги потерпілим при нещасних випадках.	2	
6.	Основні положення та правила :		
6.1.	Положення про навчання з охорони праці військовослужбовців та працівників військової частини.	0,5	
6.2.	Положення про уповноважених трудових колективів.	0,5	
6.3.	Положення про комісію з питань охорони праці.	0,2	
6.4.	Положення про систему управління охороною праці.	1	
6.5.	Положення про розслідування нещасних випадків на виробництві.	1	
7.	Пожежна безпека.		
7.1.	Загальні вимоги пожежної безпеки до об'єктів	2	
7.2.	Організаційні заходи щодо забезпечення пожежної безпеки.	1	
7.3.	Утримання території, будівель, споруд і приміщень.	0,5	
7.4.	Вимоги до інженерного обладнання.	0,5	
7.5.	Порядок відключення пристроїв електропостачання при виникненні пожежі	1	
7.6.	Протипожежні інструктажі.	1	
7.7.	Первинні засоби пожежогасіння. Порядок їх використання.	1	
11.	Вимоги пожежної безпеки під час проведення вогневих, фарбувальних робіт.	1	
12.	Порядок дії військовослужбовців та працівників у випадку пожежі.	1	

Всього:

30 годин

Начальник електротехнічної служби

_____

Начальник служби охорони праці

_____

Додаток 10
до Методичних рекомендацій щодо
порядку організації робіт з підвищеною
небезпекою у військових частинах,
установах, організаціях Збройних Сил
України

Комплектування аптечки першої допомоги

Прояви, вид пошкоджень	Обов'язкові засоби першої допомоги	Додаткові засоби, або засоби-замінники	Застосування
Рани і кровотечі			
Артеріальна кровотеча	Джгут кровоспинний (1 шт.)	Гумова трубка	Джгут накладають вище рани, залишають записку з вказівкою часу накладення джгута. На рану накладають пов'язку, фіксують ушкоджену кінцівку, дають знеболювальне
Венозна кровотеча. Капілярна кровотеча	Бинт марлевий медичний стерильний 5 x 1000 см (1 шт.). Бинт марлевий медичний нестерильний 5 x 1000 см (2 шт.). Вата медична гігроскопічна хірургічна нестерильна 50 г (1 шт.)	Пов'язка стерильна. Серветки марлеві стерильні. Бинт еластичний трубчастий	При венозній кровотечі – накласти на рану стерильну серветку і стискуючу пов'язку бинтом. При капілярній кровотечі – на рану накласти стерильну пов'язку
Дрібні рани Садна Подряпини	Лейкопластир бактерицидний 2,5 x 7,2 см (3 шт.). Напальчник (2 шт.). Спиртовий розчин йоду 5 % (1 шт.)	Зелений брильянтовий спиртовий розчин. Розчин перекису водню 3 %. Гідроперит (таблетки)	Обробити спиртовим розчином йоду, зеленим брильянтовим спиртовим розчином, розчином перекису водню, заклеїти

			бактерицидним лейкопластирем
Травми, ушкодження			
Забій Перелом Вивих (внутрішня кровотеча) Опік Шок	Лейкопластир 2 x 500 см (для фіксації підручних засобів при накладенні шин) (1 шт.) Пенталгін (загальне знеболювальне) (10 таблеток). Новокаїн 0,5 % (місцеве знеболювальне) (2 амп.). Шприц 10 куб. см (1 шт.)	Термопакет для охолодження	Слід дати знеболювальний засіб загальної дії. За необхідності та при відповідних навичках здійснити місцеву анестезію, вколовши розчин новокаїну вище рани. Фіксують ушкоджені кінцівки підручними засобами чи до тулуба. Прикладають холодні предмети на місце травми. У разі обширних опіків накладають стерильну пов'язку, дають знеболювальний засіб
Профілактика гострих респіраторних захворювань			
Епідемія грипу. Висока температура	Антигрипін-АНВІ (10 капсул). Цитрамон-П (10 таблеток)	Пігулки від кашлю. Ацетилсаліцилова кислота (таблетки). Антисептик	При перших симптомах грипу, застуди приймають профілактичні засоби, гарячий чай
Стресовий стан			
Болі в серці. Стресові ситуації	Корвалол (краплі) (1 флакон) Валідол (10 таблеток)	Нітрогліцерин. Настоянка валеріани	У разі болю в ділянці серця покласти нітрогліцерин або валідол (одну пігулку) під язик або випити 20 крапель корвалолу в 50 мл води
Запаморочення	Розчин аміаку 10 % (1 флакон)	Но-шпа (таблетки)	При запамороченні покласти потерпілого на підлогу, ноги злегка підняти, дати понюхати нашатирного спирту на ватці. У разі судом, спазмів приймають усередину 1–2 пігулки но-шпи
Ушкодження шлунково-кишкового тракту			

Отруєння	Активоване вугілля (10 таблеток)		Слід промити шлунок. Прийняти 2–3 пігулки активованого вугілля
Розлади	Фестал (10 драже)	Мезим Форте (таблетки, вкриті оболонкою)	
Ушкодження очей			
Попадання сторонніх тіл або речовин	Сульфацил натрію 30 % (краплі очні) (1 флакон)	Фурацилін. Піпетка. Борна кислота. Харчова сода	При потраплянні в око сторонніх тіл і речовин або травм ока промити очі водою, закапати 2–3 краплі сульфацилу натрію
Загроза небезпечних захворювань, отруєнь			
Епідемія грипу. Небезпечна інфекція	Бацитон АФ (розчин) Марлеві пов'язки (2 шт.)	Мікробак екстра (концентрат)	Для дезінфекції поверхонь, приміщень, білизни, посуду, меблів, сантехнічного обладнання, інвентарю для прибирання. Препарат застосовується відповідно до інструкції
Розбиття приладу, що містить ртуть	Калію перманганат (порошок кристалічний) (1 флакон)		Розчиняється у воді до одержання розчину рожевого кольору